

PLATONOS
DE REPUBLICA

Liber I & II

1

527A

ΣΩΚΡΑΤΗΣ· κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ
Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος προσευξόμενός τε τῇ θεῷ
καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα
τρόπον ποιήσουσιν ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν
οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ

μέντοι ἤττον ἐφαίνετο πρέπειν ἢν οἱ Θοῤῥακες ἔπεμπον.
 προσευξάμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ
 ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὠρμημένους
 Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα
 περιμεῖναι ἐκελεῦσαι. καὶ μου ὀπισθεν ὁ παῖς
 λαβόμενος τοῦ ἱματίου, κελεύει ὑμᾶς, ἔφη,
 Πολέμαρχος περιμεῖναι.

καὶ ἐγὼ μετεστράφημ τε καὶ ἠρόμην ὅπου αὐτὸς
 εἶη. οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ
 περιμένετε. ἀλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὄς ὁ Γλαύκων.

καὶ ὀλίγω ὕστερον ὃ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ
 Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος
 ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς.

ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη· ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι
 πρὸς ἄστυ ὠρμηῆσθαι ὡς ἀπιόντες.

οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ.

ὁρᾶς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν;

πῶς γὰρ οὐ;

ἢ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένετ' αὐτοῦ.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἔν λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι;

ἦ καὶ δύναισθ' ἄν, ἦ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας;

οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων.

ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε.

528A

καὶ ὁ Ἀδείμαντος, ἄρά γε, ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς ἐσπέραν ἀφ' ἵππων τῇ θεῶ;

ἀφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ· καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἀμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἦ πῶς λέγεις;

οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος. καὶ πρὸς γε παννυχίδα ποιήσουσιν, ἦν ἄξιον θεάσασθαι· ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα. καὶ συνεσόμεθά τε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα. ἀλλὰ μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε.

528B

καὶ ὁ Γλαύκων, ἔοικεν, ἔφη, μενετέον εἶναι.

ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρῆ ποιεῖν.

ἦμεν οὖν οἴκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Καλχηδόνιον καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανιᾶ καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστωνύμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατήρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἐωράκη αὐτόν. καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος ἐπὶ τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου· τεθυκῶς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλω.

εὐθύς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἠσπάζετό τε καὶ εἶπεν· ὦ Σώκρατες, οὐ δὲ θαμίξεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν Πειραιᾶ. χρῆν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦ τοῦ ῥαδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ, οὐδὲν ἂν σὲ ἔδει δεῦρο ἰέναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σὲ ἦμεν· νῦν δέ σε χρῆ πυκνότερον δεῦρο ἰέναι. ὡς εἶ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε ὅσον αἰ ἄλλαι αἰ κατὰ τὸ σῶμα ἠδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὖξονται αἰ περὶ τοὺς

λόγους ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίσκοις σύνισθι καὶ δεῦρο παρ' ἡμᾶς φοίτα ὡς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους.

328E

καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω γε διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις· δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν πυθάνεσθαι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων ἦν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστιν, τραχεῖα καὶ χαλεπή, ἢ ῥαδία καὶ εὐπορος. καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην ὅτι σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἶ τῆς ἡλικίας ὃ δὴ «ἐπὶ γήραος οὐδῶ» φασιν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου, ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις.

329A

ἐγώ σοι, ἔφη, νῆ τὸν Δία ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, οἶόν γέ μοι φαίνεται. πολλάκις γὰρ συνερχόμεθά τινες εἰς ταῦτὸν παραπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασώζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν· οἱ οὖν πλεῖστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται συνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες καὶ ἀναμιμνησκόμενοι περὶ τε τὰ φροδίσια καὶ περὶ πότους τε καὶ εὐωχίας καὶ ἄλλ' ἅττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται, καὶ ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τινῶν

ἀπεστερημένοι καὶ τότε μὲν εὖ ζῶντες, νῦν δὲ οὐδὲ
 529B ζῶντες. ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπηλακίσεις
 τοῦ γήρως ὀδύρονται, καὶ ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸ γήρας
 ὑμνοῦσιν ὅσων κακῶν σφίσιν αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν,
 ὦ Σώκρατες, οὗτοι οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν
 τοῦτ' αἴτιον, κἂν ἐγὼ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθην,
 ἔνεκά γε γήρως, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ἐνταῦθα
 ἦλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἐγωγε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ
 οὕτως ἔχουσιν καὶ ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ Σοφοκλεῖ ποτε
 τῷ ποιητῇ παρεγενόμην ἐρωτωμένῳ ὑπό τινος· «πῶς,»
 529C ἔφη, «ὦ Σοφόκλεις, ἔχεις πρὸς τὰ φροδίσια; ἔτι οἷός τε
 εἶ γυναικὶ συγγίγνεσθαι.» καὶ ὅς, «εὐφήμει,» ἔφη, «ὦ
 ἄνθρωπε· ἀσμενέστατα μέντοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ
 λυττῶντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποδράς.» εὖ οὖν
 μοι καὶ τότε ἔδοξεν ἐκεῖνος εἰπεῖν, καὶ νῦν οὐχ ἦττον.
 παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γήρῳ πολλὴ
 εἰρήνη γίγνεται καὶ ἐλευθερία· ἐπειδὴν αἱ ἐπιθυμίαι
 παύσωνται κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσιν, παντάπασιν
 529D τὸ τοῦ Σοφοκλέους γίγνεται, δεσποτῶν πάνυ πολλῶν
 ἐστι καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων
 πέρι καὶ τῶν γε πρὸς τοὺς οἰκείους μία τις αἰτία

ἐστίν, οὐ τὸ γῆρας, ὧ Σώκρατες, ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὐκόλοι ὦσιν, καὶ τὸ γῆρας μετρίως ἐστίν ἐπίπονον· εἰ δὲ μή, καὶ γῆρας, ὧ Σώκρατες, καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ συμβαίνει.

καὶ ἐγὼ ἀγασθεὶς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βουλόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· ὧ Κέφαλε, οἴμαί σου τοὺς πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι ἀλλ' ἠγεῖσθαι σε ῥαδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτηῖσθαι· τοῖς γὰρ πλουσίοις πολλὰ παραμύθια φασιν εἶναι.

ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις· οὐ γὰρ ἀποδέχονται. καὶ λέγουσι μὲν τι, οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται· ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους εὔ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λαιδορουμένῳ καὶ λέγοντι ὅτι οὐ δι' αὐτὸν ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκιμοῖ, ἀπεκρίνατο ὅτι οὐτ' ἂν αὐτὸς Σερίφιος ὢν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὐτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. καὶ τοῖς δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ τὸ γῆρας φέρουσιν, εὔ ἔχει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι οὐτ' ἂν ὁ ἐπεικῆς

πάνυ τι ῥαδίως γῆρας μετὰ πενίας ἐνέγκοι οὔθ' ὁ μὴ ἐπιεικῆς πλουτήσας εὐκόλως ποτ' ἂν ἑαυτῷ γένοιτο.

πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, ὦν κέκτησαι τὰ πλείω παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω;

330B

ποῖ' ἐπεκτησάμην, ἔφη, ὦ Σώκρατες; μέσος τις γέγονα χρηματιστῆς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ σχεδόν τι ὅσῃν ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν πολλάκις τοσαύτην ἐποίησεν, Λυσανίας δὲ ὁ πατήρ ἔτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὔσης· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ ἔαν μὴ ἐλάττω καταλίπω τούτοισιν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τι πλείω ἢ παρέλαβον.

330C

οὔ τοι ἔνεκα ἠρόμην, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα, τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὡς τὸ πολὺ οἱ ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται· οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῆ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὐτῶν ποιήματα καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσιν, ταύτη τε δὴ καὶ οἱ χρηματιστάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν ἢπερ οἱ ἄλλοι· χαλεποὶ οὖν καὶ

συγγενέσθαι εἰσίν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον.

ἀληθεῖ, ἔφη, λέγεις.

330D

πάνυ μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ μοι ἔτι τοσόνδε εἶπέ· τί μέγιστον οἶει ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλὴν οὐσίαν κεκτηῖσθαι;

330E

ὅ, ἦ δ' ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ἐπειδάν τις ἐγγὺς ἦ τοῦ οἴεσθαι τελευτήσῃ, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντίς περὶ ὧν ἔμπροσθεν οὐκ εἰσῆει. οἱ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν Ἄιδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδίκησαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, καταγελώμενοι τέως, τότε δὴ στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν μὴ ἀληθεῖς ὧσιν· καὶ αὐτός — ἦτοι ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας ἢ καὶ ὡσπερ ἤδη ἐγγυτέρω ὧν τῶν ἐκεῖ μᾶλλον τι καθορᾷ αὐτά — ὑποψίας δ' οὖν καὶ δείματος μεστὸς γίγνεται καὶ ἀναλογίζεται ἤδη καὶ σκοπεῖ εἴ τινα τι ἠδίκησεν. ὁ μὲν οὖν εὐρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα καὶ ἐκ τῶν ὕπνων, ὡσπερ οἱ παῖδες, θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει καὶ ζῆ

331A

μετὰ κακῆς ἐλπίδος· τῷ δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον
 συνειδότι ἠδεΐα ἐλπίς ἀεὶ πάρεστι καὶ ἀγαθὴ
 γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. χαριέντως γάρ
 τοι, ὦ Σώκρατες, τοῦτ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι ὅς ἂν
 δικαίως καὶ ὀσίως τὸν βίον διαγάγη,

γλυκεῖά οἱ καρδίαν

ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ

ἐλπίς ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον

γνώμαν κυβερνᾷ.

331B

εὔ οὔν λέγει θαυμαστῶς ὡς σφόδρα. πρὸς δὴ τοῦτ'
 ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πλείστου
 ἀξίαν εἶναι, οὐ τι παντὶ ἀνδρὶ ἀλλὰ τῷ ἐπιεικεῖ καὶ
 κοσμίῳ. τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι ἢ
 ψεύσασθαι, μηδ' αὖ ὀφείλοντα ἢ θεῷ θυσίας τινὰς ἢ
 ἀνθρώπῳ χρήματα ἔπειτα ἐκεῖσε ἀπιέναι δεδιότα,
 μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἢ τῶν χρημάτων κτήσις
 συμβάλλεται. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρείας πολλάς· ἀλλὰ
 ἔν γε ἀνθ' ἐνὸς οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς
 τοῦτο ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι, ὦ Σώκρατες, πλοῦτον
 χρησιμώτατον εἶναι.

331C

παγκάλως, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Κέφαλε. τοῦτο δ' αὐτό, τὴν δικαιοσύνην, πότερα τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ φήσομεν εἶναι ἀπλῶς οὕτως καὶ τὸ ἀποδιδόναι ἂν τίς τι παρὰ του λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἔστιν ἐνίοτε μὲν δικαίως, ἐνίοτε δὲ ἀδίκως ποιεῖν; οἶον τοιόνδε λέγω· πᾶς ἂν που εἴποι, εἴ τις λάβοι παρὰ φίλου ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ὄπλα, εἰ μανεῖς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος ἂν εἴη ὁ ἀποδιδούς, οὐδ' αὖ πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλων τὰληθῆ λέγειν.

331D

ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις.

οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶν δικαιοσύνης, ἀληθῆ τε λέγειν καὶ ἂ ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι.

πάνυ μὲν οὔν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέμαρχος, εἶπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι.

καὶ μέντοι, ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ παραδίδωμι ὑμῖν τὸν λόγον· δεῖ γάρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι.

οὐκοῦν, ἔφη, ἐγώ, ὁ Πολέμαρχος, τῶν γε σῶν κληρονόμος;

πάνυ γε, ἧ δ' ὅς γε γελάσας, καὶ ἅμα ἦει πρὸς τὰ
 ἱερά.

531E λέγε δὴ, εἶπον ἐγώ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος, τί
 φῆς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ
 δικαιοσύνης;

ὅτι, ἧ δ' ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστω ἀποδιδόναι
 δίκαιόν ἐστι· τοῦτο λέγων δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς λέγειν.

ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδη γε οὐ ῥάδιον
 ἀπιστεῖν — σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνὴρ — τοῦτο μέντοι
 ὅτι ποτὲ λέγει, σὺ μὲν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως
 γινώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ· δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο
 λέγει, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τό τινος παρακαταθεμένου
 532A τι ὄτρωσιν μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι ἀποδιδόναι. καίτοι
 γε ὀφειλόμενόν πού ἐστιν τοῦτο ὃ παρακατέθετο· ἧ
 γάρ;

ναί.

ἀποδοτέον δέ γε οὐδ' ὀπωστιοῦν τότε ὅποτε τις μὴ
 σωφρόνως ἀπαιτοῖ;

ἀληθῆ, ἧ δ' ὅς.

ἄλλο δὴ τι ἢ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἔοικεν, λέγει Σιμωνίδης τὸ τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι.

ἄλλο μέντοι νῆ Δί', ἔφη· τοῖς γὰρ φίλοις οἶεται ὀφείλειν τοὺς φίλους ἀγαθὸν μὲν τι δοῦν, κακὸν δὲ μὴδέν.

μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ — ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδωσιν ὅς ἂν τῷ χρυσίον ἀποδοῦν παρακαταθεμένῳ, ἐάνπερ ἢ ἀπόδοσις καὶ ἢ λῆψις βλαβερὰ γίγνηται, φίλοι δὲ ὧσιν ὅ τε ἀπολαμβάνων καὶ ὁ ἀποδιδούς — οὐχ οὕτω λέγειν φῆς τὸν Σιμωνίδην;

πάνυ μὲν οὔν.

τί δέ; τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον ὅτι ἂν τύχη ὀφειλόμενον;

παντάπασι μὲν οὔν, ἔφη, ὅ γε ὀφείλεται αὐτοῖς, ὀφείλεται δέ γε οἶμαι παρά γε τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ ὅπερ καὶ προσήκει, κακὸν τι.

352C ἠνίξατο ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἶη. διενοεῖτο μὲν γάρ, ὡς φαίνεται, ὅτι τοῦτ' εἶη δίκαιον, τὸ προσῆκον ἐκάστῳ ἀποδιδόναι, τοῦτο δὲ ὠνόμασεν ὀφειλόμενον.

ἀλλὰ τί οἶει; ἔφη.

ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ οὖν τις αὐτὸν ἤρετο· «ὦ Σιμωνίδη, ἢ τίσιν οὖν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη ἰατρικὴ καλεῖται;» τί ἂν οἶει ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι;

δῆλον ὅτι, ἔφη, ἢ σώμασιν φάρμακά τε καὶ σιτία καὶ ποτά.

ἢ δὲ τίσιν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη μαγειρικὴ καλεῖται;

352D ἢ τοῖς ὄψοις τὰ ἡδύσματα.

εἶεν· ἢ οὖν δὴ τίσιν τί ἀποδιδούσα τέχνη δικαιοσύνη ἂν καλοῖτο;

εἰ μὲν τι, ἔφη, δεῖ ἀκολουθεῖν, ὦ Σώκρατες, τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἢ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς ὠφελίας τε καὶ βλάβας ἀποδιδούσα.

τὸ τοὺς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς δικαιοσύνην λέγει;

δοκεῖ μοι.

τίς οὖν δυνατώτατος κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν καὶ ἐχθροὺς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίειαν;

ἰατρός.

332E

τίς δὲ πλείοντας πρὸς τὸν τῆς θαλάττης κίνδυνον; κυβερνήτης.

τί δὲ ὁ δίκαιος; ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώτατος φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν;

ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ συμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ.

εἶεν· μὴ κάμνουσί γε μήν, ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἰατρὸς ἄχρηστος.

ἀληθῆ.

καὶ μὴ πλέουσι δὴ κυβερνήτης.

ναί.

ἄρα καὶ τοῖς μὴ πολεμοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος;

οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτο.

χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιοσύνη;

χρήσιμον.

καὶ γὰρ γεωργία· ἢ οὐ;

ναί.

πρὸς γε καρποῦ κτήσιν;

ναί.

καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική;

ναί.

πρὸς γε ὑποδημάτων ἂν οἶμαι φαίης κτήσιν;

πάνυ γε.

τί δὲ δῆ; τὴν δικαιοσύνην πρὸς τίνος χρείαν ἢ
κτῆσιν ἐν εἰρήνῃ φαίης ἂν χρήσιμον εἶναι;

πρὸς τὰ συμβόλαια, ὦ Σώκρατες.

συμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα ἢ τι ἄλλο;

κοινωνήματα δῆτα.

333B

ἄρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος κοινωνὸς εἰς
πεττῶν θέσιν, ἢ ὁ πεττευτικός;

ὁ πεττευτικός.

ἀλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θέσιν ὁ δίκαιος
χρησιμώτερός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ
οἰκοδομικοῦ;

οὐδαμῶς.

ἀλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν ὁ δίκαιος ἀμείνων
κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ τε καὶ κιθαριστικοῦ, ὥσπερ ὁ
κιθαριστικὸς τοῦ δικαίου εἰς κρουμάτων;

εἰς ἀργυρίου, ἔμοιγε δοκεῖ.

πλήν γ' ἴσως, ὦ Πολέμαρχε, πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀργυρίῳ, ὅταν δέη ἀργυρίου κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον· τότε δέ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὁ ἵππικός. ἢ γάρ;

φαίνεται.

καὶ μὴν ὅταν γε πλοῖον, ὁ ναυπηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης;

ἔοικεν.

ὅταν οὖν τί δέη ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δίκαιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων;

ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι, ὦ Σώκρατες.

οὐκοῦν λέγεις ὅταν μηδὲν δέη αὐτῷ χρῆσθαι ἀλλὰ κείσθαι;

πάνυ γε.

ὅταν ἄρα ἀχρηστον ἢ ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ ἢ δικαιοσύνη;

κινδυνεύει.

καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέη φυλάττειν, ἢ δικαιοσύνη
 χρήσιμος καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἢ
 ἀμπελουργική;

φαίνεται.

φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν ὅταν δέη
 φυλάττειν καὶ μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν
 δικαιοσύνην, ὅταν δὲ χρῆσθαι, τὴν ὀπλιτικὴν καὶ τὴν
 μουσικὴν;

ἀνάγκη.

καὶ περὶ τᾶλλα δὴ πάντα ἢ δικαιοσύνη ἐκάστου ἐν
 μὲν χρήσει ἄχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστία χρήσιμος;

κινδυνεύει.

535E

οὐκ ἂν οὖν, ὦ φίλε, πάνυ γέ τι σπουδαῖον εἶη ἢ
 δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἄχρηστα χρήσιμον ὄν τυγχάνει.
 τόδε δὲ σκεψώμεθα. ἄρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν
 μάχῃ εἶτε πυκτικῇ εἶτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ
 φυλάξασθαι;

πάνυ γε.

ἄρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι, καὶ
λαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιήσας;

ἔμοιγε δοκεῖ.

354A

ἀλλὰ μὴν στρατοπέδου γε ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός,
ὅσπερ καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα
καὶ τὰς ἄλλας πράξεις;

πάνυ γε.

ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φῶρ δεινός.

ἔοικεν.

εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον δεινὸς φυλάττειν, καὶ
κλέπτειν δεινός.

ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει.

354B

κλέπτῃς ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὡς ἔοικεν, ἀναπέφρανται,
καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὀμήρου μεμαθημέναι αὐτό· καὶ
γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς πάππον
Αὐτόλυκον ἀγαπᾷ τε καὶ φησιν αὐτὸν πάντας
ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνη θ' ὄρκῳ τε. ἔοικεν

οὖν ἢ δικαιοσύνη καὶ κατὰ σέ καὶ κατ' Ὅμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην κλεπτική τις εἶναι, ἐπ' ὠφελία μέντοι τῶν φίλων καὶ ἐπὶ βλάβη τῶν ἐχθρῶν. οὐχ οὕτως ἔλεγε;

οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὐκέτι οἶδα ἔγωγε ὅτι ἔλεγον· τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους ἢ δικαιοσύνη, βλάπτειν δὲ τοὺς ἐχθρούς.

534C

φίλους δὲ λέγεις εἶναι πότερον τοὺς δοκοῦντας ἐκάστῳ χρηστοὺς εἶναι, ἢ τοὺς ὄντας, καὶ μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθροὺς ὡσαύτως;

εἰκὸς μὲν, ἔφη, οὓς ἂν τις ἠγῆται χρηστοὺς φιλεῖν, οὓς δ' ἂν πονηροὺς μισεῖν.

ἄρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστοὺς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς δὲ τούναντίον;

ἁμαρτάνουσιν.

τούτοις ἄρα οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροί, οἱ δὲ κακοὶ φίλοι;

πάνυ γε.

334D

ἀλλ' ὅμως δίκαιον τότε τούτοις τοὺς μὲν πονηροὺς ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς βλάπτειν;

φαίνεται.

ἀλλὰ μὴν οἷ γε ἀγαθοὶ δίκαιοί τε καὶ οἷοι μὴ ἀδικεῖν;

ἀληθῆ.

κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας δίκαιον κακῶς ποιεῖν.

μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· πονηρὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι ὁ λόγος.

τοὺς ἀδίκους ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ δικαίους ὠφελεῖν;

οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται.

334E

πολλοῖς ἄρα, ὦ Πολέμαρχε, συμβήσεται, ὅσοι διημαρτήκασιν τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν — πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσιν — τοὺς δ'

ἐχθρούς ὠφελεῖν — ἀγαθοὶ γάρ· καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τοῦναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν.

καὶ μάλα, ἔφη, οὕτω συμβαίνει. ἀλλὰ μεταθώμεθα· κινδυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι.

πῶς θέμενοι, ὦ Πολέμαρχε;

τὸν δοκοῦντα χρηστὸν, τοῦτον φίλον εἶναι.

νῦν δὲ πῶς, ἦν δ' ἐγώ, μεταθώμεθα;

335A

τὸν δοκοῦντά τε, ἦ δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον· τὸν δὲ δοκοῦντα μὲν, ὄντα δὲ μή, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον. καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲ ἡ αὐτὴ θέσις.

φίλος μὲν δὴ, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἀγαθὸς ἔσται, ἐχθρὸς δὲ ὁ πονηρός.

ναί.

κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εἶποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς· νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε

λέγειν, ὅτι ἔστιν δίκαιον τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα βλάπτειν;

335B

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἂν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι.

ἔστιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν καὶ ὄντινοῦν ἀνθρώπων;

καὶ πάνυ γε, ἔφη· τούς γε πονηροὺς τε καὶ ἐχθροὺς δεῖ βλάπτειν.

βλαπτόμενοι δ' ἵπποι βελτίους ἢ χεῖρους γίνονται;
χεῖρους.

ἄρα εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀρετήν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων;

εἰς τὴν τῶν ἵππων.

ἄρ' οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι χεῖρους γίνονται εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων ἀρετήν;

ἀνάγκη.

ἀνθρώπους δέ, ὦ ἑταῖρε, μὴ οὕτω φῶμεν,
βλαπτομένους εἰς τὴν ἀνθρωπεῖαν ἀρετὴν χεῖρους
γίγνεσθαι;

πάνυ μὲν οὔν.

ἀλλ' ἢ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεῖα ἀρετή;

καὶ τοῦτ' ἀνάγκη.

καὶ τοὺς βλαπτομένους ἄρα, ὦ φίλε, τῶν
ἀνθρώπων ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίγνεσθαι.

ἔοικεν.

ἄρ' οὔν τῇ μουσικῇ οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύνανται
ποιεῖν;

ἀδύνατον.

ἀλλὰ τῇ ἵππικῇ οἱ ἵππικοὶ ἀφίππους;

οὐκ ἔστιν.

ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ δὴ οἱ δίκαιοι ἀδίκους; ἢ καὶ
συλλήβδην ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακούς;

ἀλλὰ ἀδύνατον.

οὐ γὰρ θερμότητος οἶμαι ἔργον ψύχειν ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.

ναί.

οὐδὲ ξηρότητος ὑγραίνειν ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.

πάνυ γε.

οὐδὲ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ βλάπτειν ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.

φαίνεται.

ὁ δέ γε δίκαιος ἀγαθός;

πάνυ γε.

οὐκ ἄρα τοῦ δικαίου βλάπτειν ἔργον, ὧ Πολέμαρχε, οὔτε φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου, τοῦ ἀδίκου.

παντάπασί μοι δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, ἔφη, ὧ Σώκρατες.

335B

εἰ ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστω ἀποδιδόναι φησὶν τις δίκαιον εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς δὲ φίλοις ὠφελίαν, οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών. οὐ γὰρ ἀληθῆ ἔλεγεν· οὐδαμοῦ γὰρ δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη ὄν βλάπτειν.

συγχωρῶ, ἦ δ' ὅς.

μαχούμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ σύ, ἐάν τις αὐτὸ φῆ ἢ Σιμωνίδην ἢ Βίαντα ἢ Πιπτακὸν εἰρηκέναι ἢ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν.

ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ἔτοιμός εἰμι κοινωνεῖν τῆς μάχης.

336A

ἀλλ' οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, οὔ μοι δοκεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βλάπτειν;

τίνος; ἔφη.

οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι ἢ Περδίκκου ἢ Ξέρξου ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου ἢ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι πλουσίου ἀνδρός.

ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἢ δικαιοσύνη ὃν οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίη εἶναι;

336B

καὶ ὁ Θρασύμαχος πολλάκις μὲν καὶ διαλεγομένων ἡμῶν μεταξὺ ὥρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου, ἔπειτα ὑπὸ τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο βουλομένων διακοῦσαι τὸν λόγον· ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον ἦκεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς διαρπασόμενος.

336C

καὶ ἐγὼ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δείσαντες διεπτοήθημεν· ὁ δ' εἰς τὸ μέσον φθεγξάμενος, τίς, ἔφη, ὑμᾶς πάλαι φλυαρία ἔχει, ὦ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους ὑποκατακλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἶπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἶδέναι τὸ

336D

δίκαιον ὅτι ἔστι, μὴ μόνον ἐρώτα μηδὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων ἐπειδάν τις τι ἀποκρίνηται, ἐγνωκῶς τοῦτο, ὅτι ῥᾶον ἐρωτᾶν ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπόκριναί καὶ εἶπε τί φῆς εἶναι τὸ δίκαιον. καὶ ὅπως μοι μὴ ἐρεῖς ὅτι τὸ δέον ἐστὶν μηδ' ὅτι τὸ ὠφέλιμον μηδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν μηδ' ὅτι τὸ κερδαλέον μηδ' ὅτι τὸ συμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὅτι ἂν λέγῃς· ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι ἐὰν ὑθλους τοιούτους λέγῃς.

336E

καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐξεπλάγην καὶ προσβλέπων αὐτὸν ἐφοβούμην, καὶ μοι δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἐωράκη αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν γενέσθαι. νῦν δὲ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτὸν πρότερος, ὥστε αὐτῷ οἶός τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων· ὦ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι· εἰ γάρ τι ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγώ τε καὶ ὄδε, εὔ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνομεν. μὴ γὰρ δὴ οἴου, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἂν ποτε ἡμᾶς ἐκόντας εἶναι ὑποκατακλίνεσθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει καὶ διαφθείρειν τὴν εὐρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην

537A

δὲ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπέικειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅτι μάλιστα φανῆναι αὐτό. οἴου γε σύ, ὦ φίλε. ἀλλ' οἶμαι οὐ δυνάμεθα· ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμᾶς πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστίν που ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ χαλεπαίνεσθαι.

καὶ ὃς ἀκούσας ἀνεκάγχασέ τε μάλα σαροδάνιον καὶ εἶπεν· ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, αὕτη ἄκείνη ἢ εἰωθυῖα εἰρωνεῖα Σωκράτους, καὶ ταῦτ' ἐγὼ ἤδη τε καὶ τούτοις προύλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθελήσοις, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσοις ἢ ἀποκρινοῖο, εἴ τίς τί σε ἐρωτᾷ.

537B

σοφὸς γὰρ εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· εὖ οὖν ἠδθησθα ὅτι εἴ τινα ἔροιο ὅποσα ἐστὶν τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προείποις αὐτῷ — «ὅπως μοι, ὦ ἄνθρωπε, μὴ ἐρεῖς ὅτι ἔστιν τὰ δώδεκα δις ἕξ μηδ' ὅτι τρεῖς τέτταρα μηδ' ὅτι ἑξάκις δύο μηδ' ὅτι τετράκις τρία· ὡς οὐκ ἀποδέξομαί σου ἐὰν τοιαῦτα φλυαρῆς» — δῆλον οἶμαί σοι ἦν ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο τῷ οὕτως πυνθανομένῳ. ἀλλ' εἴ σοι εἶπεν· «ὦ Θρασύμαχε, πῶς

λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὧν προεῖπες μηδέν; πότερον, ὧ θουμάσιε, μηδ' εἰ τούτων τι τυγχάνει ὄν, ἀλλ' ἕτερον εἶπω τι τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις;» τί ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα;

εἶεν, ἔφη· ὡς δὴ ὅμοιον τοῦτο ἐκείνω.

οὐδέν γε κωλύει, ἦν δ' ἐγώ· εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἔστιν ὅμοιον, φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἥττόν τι αὐτὸν οἶει ἀποκρινεῖσθαι τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, ἐάντε ἡμεῖς ἀπαγορεύωμεν ἐάντε μή;

ἄλλο τι οὖν, ἔφη, καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις· ὧν ἐγὼ ἀπεῖπον, τούτων τι ἀποκρινῆ;

οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἦν δ' ἐγώ· εἴ μοι σκεψαμένω οὕτω δόξειεν.

τί οὖν, ἔφη, ἂν ἐγὼ δείξω ἕτεραν ἀπόκρισιν παρὰ πάσας ταύτας περὶ δικαιοσύνης, βελτίω τούτων; τί ἀξιοῖς παθεῖν;

τί ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ὅπερ προσήκει πάσχειν τῷ μὴ εἰδότι; προσήκει δέ που μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος· καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ἀξιῶ παθεῖν.

ἠδὺς γὰρ εἶ, ἔφη· ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον ἀργύριον.

οὐκοῦν ἐπειδάν μοι γένηται, εἶπον.

ἀλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Γλαύκων. ἀλλ' ἔνεκα ἀργυρίου, ὦ Θρασύμαχε, λέγε· πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν.

337E

πάνυ γε οἶμαι, ἦ δ' ὅς· ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπράξῃται· αὐτὸς μὲν μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμβάνη λόγον καὶ ἐλέγχῃ.

338A

πῶς γὰρ ἄν, ἔφην ἐγώ, ὦ βέλτιστε, τίς ἀποκρίναιτο πρῶτον μὲν μὴ εἰδὼς μηδὲ φάσκων εἰδέναι, ἔπειτα, εἴ τι καὶ οἶεται, περὶ τούτων ἀπειρημένον αὐτῷ εἴη ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὧν ἠγεῖται ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου; ἀλλὰ σὲ δὴ μᾶλλον εἰκὸς λέγειν· σὺ γὰρ δὴ φῆς εἰδέναι καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλὰ ἐμοί τε χαρίζου ἀποκρινόμενος καὶ μὴ

φθονήσης καὶ Γλαύκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους.

εἰπόντος δέ μου ταῦτα, ὃ τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἄλλως ποιεῖν. καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερός μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν ἴν' εὐδοκιμήσειεν, ἠγούμενος ἔχειν ἀπόκρισιν παγκάλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. 358B τελευτῶν δὲ συνεχώρησεν, κᾶπειτα, αὕτη δὴ, ἔφη, ἢ Σωκράτους σοφία· αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν διδάσκειν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων περιμόντα μανθάνειν καὶ τούτων μὴδὲ χάριν ἀποδιδόναι.

ὅτι μὲν, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ εἶπες, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι δὲ οὐ με φῆς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδη· ἐκτίνω γὰρ ὅσῃν δύναμαι. δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα γὰρ οὐκ ἔχω. ὡς δὲ προθύμως τοῦτο δρῶ, ἐάν τις μοι δοκῆ εὔ λέγειν, εὔ εἴση αὐτίκα δὴ μάλα, ἐπειδὰν ἀποκρίνη· οἶμαι γὰρ σε εὔ ἐρεῖν.

338C

ἄκουε δὴ, ἧ δ' ὅς. φημί γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπαινεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις.

338D

ἐὰν μάθω γε πρῶτον, ἔφην, τί λέγεις· νῦν γὰρ οὐπω οἶδα. τὸ τοῦ κρείττονος φῆς συμφέρον δίκαιον εἶναι. καὶ τοῦτο, ὦ Θρασύμαχε, τί ποτε λέγεις; οὐ γὰρ που τό γε τοιόνδε φῆς· εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείττων ὁ παγκρατιαστής καὶ αὐτῷ συμφέρει τὰ βόεια κρέα πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον εἶναι καὶ ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν ἐκείνου συμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον.

βδελυρὸς γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτη ὑπολαμβάνεις ἧ ἂν κακουργήσῃς μάλιστα τὸν λόγον.

οὐδαμῶς, ὦ ἄριστε, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ σαφέστερον εἶπὲ τί λέγεις.

εἶτ' οὐκ οἶσθ', ἔφη, ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται;

πῶς γὰρ οὐ;

οὐκοῦν τοῦτο κρατεῖ ἐν ἐκάστη πόλει, τὸ ἄρχον;

πάνυ γε.

338E

τίθεται δέ γε τοὺς νόμους ἐκάστη ἢ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὐτῇ συμφέρον, δημοκρατία μὲν δημοκρατικούς, τυραννὶς δὲ τυραννικούς, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως· θέμεναι δὲ ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι συμφέρον, καὶ τὸν τούτου ἐκβαίνοντα κολάζουσιν ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα. τοῦτ' οὖν ἐστίν, ὧ βέλτιστε, ὃ λέγω ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσιν ταῦτόν εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς συμφέρον· αὕτη δέ που κρατεῖ, ὥστε συμβαίνει τῷ ὀρθῶς λογιζομένῳ πανταχοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον.

339A

νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔμαθον ὃ λέγεις· εἰ δὲ ἀληθὲς ἢ μή, πειράσομαι μαθεῖν. τὸ συμφέρον μὲν οὖν, ὧ Θρασύμαχε, καὶ σὺ ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι — καίτοι ἔμοιγε ἀπηγόρευες ὅπως μὴ τοῦτο ἀποκρινοίμην — πρόσεστιν δὲ δὴ αὐτόθι τὸ «τοῦ κρείττονος.»

339B

σ μικρά γε ἴσως, ἔφη, προσθήκη.

οὐπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη· ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο σκεπτέον εἰ ἀληθῆ λέγεις, δῆλον. ἐπειδὴ γὰρ συμφέρον γέ τι εἶναι καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ προστιθεῖς καὶ αὐτὸ φῆς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, σκεπτέον δῆ.

σκόπει, ἔφη.

ταῦτ' ἔσται, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἶπέ· οὐ καὶ πείθεσθαι μέντοι τοῖς ἄρχουσιν δίκαιον φῆς εἶναι;

ἔγωγε.

539C

πότερον δὲ ἀναμάρτητοί εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκάσταις ἢ οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν;

πάντως που, ἔφη, οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν.

οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασιν, τοὺς δὲ τινὰς οὐκ ὀρθῶς;

οἶμαι ἔγωγε.

τὸ δὲ ὀρθῶς ἄρα τὸ τὰ συμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς ἀσύφορα; ἢ πῶς λέγεις;

οὕτως.

ἂ δ' ἂν θῶνται ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό
ἐστι τὸ δίκαιον;

πῶς γὰρ οὐ;

339D

οὐ μόνον ἄρα δίκαιόν ἐστιν κατὰ τὸν σὸν λόγον τὸ
τοῦ κρείττονος συμφέρον ποιεῖν ἀλλὰ καὶ τὸναντίον,
τὸ μὴ συμφέρον.

τί λέγεις σύ; ἔφη.

ἂ σὺ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ· σκοπῶμεν δὲ βέλτιον.
οὐχ ὠμολόγηται τοὺς ἀρχοντας τοῖς ἀρχομένοις
προστάττοντας ποιεῖν ἅττα ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ
ἑαυτοῖς βελτίστου, ἂ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἀρχοντες
δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ
ὠμολόγηται;

οἶμαι ἔγωγε, ἔφη.

339E

οἴου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀσύμφορα ποιεῖν τοῖς
ἀρχουσί τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὠμολογήσθαι
σοι, ὅταν οἱ μὲν ἀρχοντες ἄκοντες κακὰ αὐτοῖς

προσάπτωσιν, τοῖς δὲ δίκαιον εἶναι φῆς ταῦτα ποιεῖν ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν — ἄρα τότε, ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον συμβαίνειν αὐτὸ οὕτωςί, δίκαιον εἶναι ποιεῖν τούναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀσύμφορον δήπου προσάπτεται τοῖς ἥττοσιν ποιεῖν.

340A

ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε.

ἐὰν σὺ γ', ἔφη, αὐτῷ μαρτυρήσης, ὁ Κλειτοφῶν ὑπολαβών.

καὶ τί, ἔφη, δεῖται μάρτυρος; αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προσάπτειν, τοῖς δὲ δίκαιον εἶναι ταῦτα ποιεῖν.

τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ὦ Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δίκαιον εἶναι ἔθετο Θρασύμαχος.

340B

καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος, ὦ Κλειτοφῶν, συμφέρον δίκαιον εἶναι ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφοτέρωθεν ὁμολόγησεν αὖ ἐνίοτε τοὺς κρείττους τὰ αὐτοῖς

ἀσύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν οὐδὲν μᾶλλον τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον δίκαιον ἂν εἴη ἢ τὸ μὴ συμφέρον.

ἀλλ', ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ἔλεγεν ὁ ἡγοῖτο ὁ κρείττων αὐτῷ συμφέρειν· τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττονι, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο.

ἀλλ' οὐχ οὕτως, ἦ δ' ὅς ὁ Πολέμαρχος, ἐλέγετο.

540C οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πολέμαρχε, διαφέρει, ἀλλ' εἰ νῦν οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχώμεθα. καί μοι εἶπέ, ὦ Θρασύμαχε· τοῦτο ἦν ὁ ἐβούλου λέγειν τὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι, ἐάντε συμφέρη ἐάντε μὴ; οὕτω σε φῶμεν λέγειν;

ἤκιστά γε, ἔφη· ἀλλὰ κρείττω με οἶει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα ὅταν ἐξαμαρτάνη;

ἔγωγε, εἶπον, ὦμην σε τοῦτο λέγειν ὅτε τοὺς ἄρχοντας ὠμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους εἶναι ἀλλὰ τι καὶ ἐξαμαρτάνειν.

540D συκοφάντης γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ αὐτίκα ἰατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει; ἢ λογιστικόν, ὃς ἂν ἐν λογισμῶ ἀμαρτάνῃ, τότε ὅταν ἀμαρτάνῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἀμαρτίαν; ἀλλ' οἶμαι λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ λογιστῆς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ γραμματιστής· τὸ δ' οἶμαι ἕκαστος τούτων, καθ' ὅσον 540E τοῦτ' ἔστιν ὃ προσαγορεύομεν αὐτόν, οὐδέποτε ἀμαρτάνει· ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβολογῆ, οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἀμαρτάνει. ἐπιλειπούσης γὰρ ἐπιστήμης ὁ ἀμαρτάνων ἀμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός· ὥστε δημιουργός ἢ σοφός ἢ ἄρχων οὐδεὶς ἀμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾗ, ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι ὅτι ὁ ἰατρὸς ἤμαρτεν καὶ ὁ ἄρχων ἤμαρτεν. τοιοῦτον οὖν δὴ σοι καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νυνδὴ ἀποκρίνεσθαι· τὸ δὲ ἀκριβέστατον ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, 541A τὸν ἄρχοντα, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, μὴ ἀμαρτάνειν,

μὴ ἀμαρτάνοντα δὲ τὸ αὐτῷ βέλτιστον τίθεσθαι,
τοῦτο δὲ τῷ ἀρχομένῳ ποιητέον. ὥστε ὅπερ ἐξ ἀρχῆς
ἔλεγον δίκαιον λέγω, τὸ τοῦ κρείττονος ποιεῖν
συμφέρον.

εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· δοκῶ σοι
συκοφαντεῖν;

πάνυ μὲν οὔν, ἔφη.

οἶει γάρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις
κακουργοῦντά σε ἐρέσθαι ὡς ἠρόμην;

541B

εὔ μὲν οὔν οἶδα, ἔφη. καὶ οὐδέν γέ σοι πλέον ἔσται·
οὔτε γὰρ ἂν με λάθοις κακουργῶν, οὔτε μὴ λαθῶν
βιάσασθαι τῷ λόγῳ δύναιο.

οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ μακάριε.
ἀλλ' ἵνα μὴ αὔθις ἡμῖν τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι
ποτέρωσ λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα,
τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ, ὃ νυνδὴ
ἔλεγες, οὔ τὸ συμφέρον κρείττονος ὄντος δίκαιον ἔσται
τῷ ἥττονι ποιεῖν.

τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ, ἔφη, λόγῳ ἄρχοντα ὄντα.
πρὸς ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει, εἴ τι δύνασαι —
οὐδέν σου παρίεμαι — ἀλλ' οὐ μὴ οἶός τ' ἦς.

541C

οἶει γὰρ ἄν με, εἶπον, οὕτω μανῆναι ὥστε ξυρεῖν
ἐπιχειρεῖν λέοντα καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον;

νῦν γοῦν, ἔφη, ἐπεχείρησας, οὐδέν ὦν καὶ ταῦτα.

ἄδην, ἦν δ' ἐγώ, τῶν τοιούτων. ἀλλ' εἶπέ μοι· ὁ
τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ ἰατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον
χρηματιστής ἐστίν ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής; καὶ
λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν ὄντα.

τῶν καμνόντων, ἔφη, θεραπευτής.

τί δὲ κυβερνήτης; ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης ναυτῶν
ἄρχων ἐστίν ἢ ναύτης;

ναυτῶν ἄρχων.

541D

οὐδέν οἶμαι τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηί,
οὐδ' ἐστίν κλητέος ναύτης· οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν
κυβερνήτης καλεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν
τῶν ναυτῶν ἀρχήν.

ἀληθῆ, ἔφη.

οὐκοῦν ἐκάστω τούτων ἔστιν τι συμφέρον;

πάνυ γε.

οὐ καὶ ἡ τέχνη, ἣν δ' ἐγώ, ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ συμφέρον ἐκάστω ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν;

ἐπὶ τούτῳ, ἔφη.

ἄρ' οὖν καὶ ἐκάστη τῶν τεχνῶν ἔστιν τι συμφέρον ἄλλο ἢ ὅτι μάλιστα τελέαν εἶναι;

541E

πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς;

ὥσπερ, ἔφην ἐγώ, εἴ με ἔροιο εἰ ἐξαρκεῖ σῶματι εἶναι σῶματι ἢ προσδεῖταιί τινος, εἴποιμ' ἂν ὅτι «παντάπασι μὲν οὖν προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἐστὶν ἡ ἰατρικὴ νῦν ηὔρημένη, ὅτι σῶμά ἐστιν πονηρὸν καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιούτῳ εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζη τὰ συμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευάσθη ἡ τέχνη.» ἢ ὀρθῶς σοι δοκῶ, ἔφην, ἂν εἰπεῖν οὕτω λέγων, ἢ οὐ;

ὀρθῶς, ἔφη.

542A

τί δὲ δὴ; αὐτὴ ἢ ἰατρικὴ ἐστὶν πονηρά, ἢ ἄλλη τις τέχνη ἔσθ' ὅτι προσδεῖται τινος ἀρετῆς — ὥσπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως καὶ ὦτα ἀκοῆς καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινος τέχνης τῆς τὸ συμφέρον εἰς αὐτὰ ταῦτα σκεψομένης τε καὶ ἐμποριούσης — ἄρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἐνὶ τις πονηρία, καὶ δεῖ ἐκάστη τέχνη ἄλλης τέχνης ἥτις αὐτῇ τὸ συμφέρον σκέπεται, καὶ τῇ σκοπούμενη ἐτέρας αὖ τοιαύτης, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἀπέραντον;

542B

ἢ αὐτὴ αὐτῇ τὸ συμφέρον σκέπεται; ἢ οὔτε αὐτῆς οὔτε ἄλλης προσδεῖται ἐπὶ τὴν αὐτῆς πονηρίαν τὸ συμφέρον σκοπεῖν· οὔτε γὰρ πονηρία οὔτε ἁμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾶ τέχνη πάρεστιν, οὐδὲ προσήκει τέχνη ἄλλω τὸ συμφέρον ζητεῖν ἢ ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν, αὐτὴ δὲ ἀβλαβῆς καὶ ἀκέραιός ἐστὶν ὀρθῆ οὔσα, ἕωςπερ ἂν ἢ ἐκάστη ἀκριβῆς ὅλη ἢπερ ἐστίν; καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ· οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει;

οὕτως, ἔφη, φαίνεται.

542C

οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἰατρικὴ ἰατρικῇ τὸ συμφέρον σκοπεῖ ἀλλὰ σῶματι.

ναί, ἔφη.

οὐδὲ ἵππικὴ ἵππικῇ ἀλλ' ἵπποις· οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία ἑαυτῇ — οὐδὲ γὰρ προσδεῖται — ἀλλ' ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν.

φαίνεται, ἔφη, οὕτως.

ἀλλὰ μήν, ὦ Θρασύμαχε, ἄρχουσί γε αἱ τέχναι καὶ κρατοῦσιν ἐκείνου οὗπὲρ εἰσιν τέχναι.

συνεχώρησεν ἔνταῦθα καὶ μάλα μόγισ.

οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου ὑπὸ ἑαυτῆς.

542D

συνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα τελευτῶν, ἐπεχείρει δὲ περὶ αὐτὰ μάχεσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὠμολόγησεν, ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲ ἰατρὸς οὐδεὶς, καθ' ὅσον ἰατρὸς, τὸ τῷ ἰατρῷ συμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι; ὠμολόγηται γὰρ ὁ ἀκριβῆς ἰατρὸς σωμάτων εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ χρηματιστής. ἢ οὐχ ὠμολόγηται;

συνέφη.

οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβῆς ναυτῶν εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ ναύτης;

342E

ὡμολόγηται.

οὐκ ἄρα ὁ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων τὸ τῷ κυβερνήτῃ συμφέρον σκέψεται τε καὶ προστάξει, ἀλλὰ τὸ τῷ ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ.

συνέφησε μόγισ.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς ἐν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, τὸ αὐτῷ συμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ ὧ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπων καὶ τὸ ἐκεῖνῳ συμφέρον καὶ πρέπον, καὶ λέγει ἃ λέγει καὶ ποιεῖ ἃ ποιεῖ ἅπαντα.

343A

ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἤμεν τοῦ λόγου καὶ πᾶσι καταφανὲς ἦν ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τοῦναντίον περιειστήκει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τίτθῃ σοι ἔστιν;

τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρῆν μᾶλλον ἢ τοιαῦτα ἐρωτᾶν;

ὅτι τοί σε, ἔφη, κορυζῶντα περιορᾷ καὶ οὐκ ἀπομύττει δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα γιγνώσκεις.

ὅτι δὴ τί μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ.

345B

ὅτι οἶει τοὺς ποιμένας ἢ τοὺς βουκόλους τὸ τῶν προβάτων ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν καὶ παχύνειν αὐτούς καὶ θεραπεύειν πρὸς ἄλλο τι βλέποντας ἢ τὸ τῶν δεσποτῶν ἀγαθὸν καὶ τὸ αὐτῶν, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας, οἳ ὡς ἀληθῶς ἄρχουσιν, ἄλλως πως ἡγῆ διανοεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἢ ὥσπερ ἂν τις πρὸς πρόβατα διατεθείη, καὶ ἄλλο τι σκοπεῖν αὐτούς διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἢ τοῦτο, ὅθεν αὐτοὶ ὠφελήσονται. καὶ οὕτω

345C

πόρρω εἶ περί τε τοῦ δικαίου καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδίκου τε καὶ ἀδικίας, ὥστε ἀγνοεῖς ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθὸν τῷ ὄντι, τοῦ κρείττονός τε καὶ ἄρχοντος συμφέρον, οἰκεία δὲ τοῦ πειδομένου τε καὶ ὑπηρετοῦντος βλάβη, ἡ δὲ

ἀδικία τούναντίον, καὶ ἄρχει τῶν ὡς ἀληθῶς εὐηθικῶν
 τε καὶ δικαίων, οἱ δ' ἀρχόμενοι ποιοῦσιν τὸ ἐκείνου
 συμφέρον κρείττονος ὄντος, καὶ εὐδαίμονα ἐκείνον
 543D ποιοῦσιν ὑπηρετοῦντες αὐτῷ, ἑαυτοὺς δὲ οὐδ'
 ὀπωστιοῦν. σκοπεῖσθαι δέ, ὧ εὐηθέστατε Σώκρατες,
 οὕτωςι χρῆ, ὅτι δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ
 ἔλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους
 συμβολαίοις, ὅπου ἂν ὁ τοιοῦτος τῷ τοιούτῳ
 κοινωνήσῃ, οὐδαμοῦ ἂν εὗροις ἐν τῇ διαλύσει τῆς
 κοινωνίας πλεον ἔχοντα τὸν δίκαιον τοῦ ἀδίκου ἀλλ'
 ἔλαττον· ἔπειτα ἐν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, ὅταν τέ τινες
 εἰσφοραὶ ᾧσιν, ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλεον
 543E εἰσφέρει, ὁ δ' ἔλαττον, ὅταν τε λήψεις, ὁ μὲν οὐδέν, ὁ
 δὲ πολλὰ κερδαίνει. καὶ γὰρ ὅταν ἀρχὴν τινα ἄρχῃ
 ἐκάτερος, τῷ μὲν δικαίῳ ὑπάρχει, καὶ εἰ μηδεμία
 ἄλλη ζημία, τά γε οἰκεῖα δι' ἀμέλειαν μοχθηροτέρως
 ἔχειν, ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου μηδὲν ὠφελεῖσθαι διὰ τὸ
 δίκαιον εἶναι, πρὸς δὲ τούτοις ἀπεχθῆσθαι τοῖς τε
 οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, ὅταν μηδὲν ἐθέλῃ αὐτοῖς
 ὑπηρετεῖν παρὰ τὸ δίκαιον· τῷ δὲ ἀδίκῳ πάντα
 544A τούτων τάναντία ὑπάρχει. λέγω γὰρ ὅνπερ νυνδῆ

ἔλεγον, τὸν μεγάλην δυνάμενον πλεονεκτεῖν· τοῦτον οὖν
 σκόπει, εἴπερ βούλει κρίνειν ὅσῳ μᾶλλον συμφέρει ἴδια
 αὐτῷ ἄδικον εἶναι ἢ τὸ δίκαιον. πάντων δὲ ῥᾶστα
 μαθήσῃ, ἐὰν ἐπὶ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν ἔλθῃς, ἢ
 τὸν μὲν ἀδικήσαντα εὐδαιμονέστατον ποιεῖ, τοὺς δὲ
 ἀδικηθέντας καὶ ἀδικῆσαι οὐκ ἂν ἐθέλοντας
 ἀθλιωτάτους. ἔστιν δὲ τοῦτο τυραννίς, ἢ οὐ κατὰ
 544B ἰερὰ καὶ ὅσια καὶ ἴδια καὶ δημόσια, ἀλλὰ συλλήβδην·
 ὧν ἐφ' ἐκάστῳ μέρει ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ,
 ζημιοῦται τε καὶ ὄνειδῃ ἔχει τὰ μέγιστα — καὶ γὰρ
 ἱερόσυλοι καὶ ἀνδραποδισταὶ καὶ τοιχωρῦχοι καὶ
 ἀποστερηταὶ καὶ κλέπται οἱ κατὰ μέρη ἀδικοῦντες
 τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται — ἐπειδὴν δὲ
 τις πρὸς τοῖς τῶν πολιτῶν χρήμασιν καὶ αὐτοὺς
 ἀνδραποδισάμενος δουλώσῃται, ἀντὶ τούτων τῶν
 544C αἰσχυρῶν ὀνομάτων εὐδαιμόνες καὶ μακάριοι κέκληνται,
 οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων
 ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἠδικηκότα·
 οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα ἀλλὰ τὸ πάσχειν
 φοβούμενοι ὀνειδίζουσιν οἱ ὀνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν.

οὕτως, ὦ Σώκρατες, καὶ ἰσχυρότερον καὶ ἔλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν ἱκανῶς γιγνομένη, καὶ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος συμφέρον τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν, τὸ δ' ἀδικον ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ συμφέρον.

544D

ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος ἐν νῶ εἶχεν ἀπιέναι, ὥσπερ βαλανεὺς ἡμῶν καταντλήσας κατὰ τῶν ὠτων ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον· οὐ μὴν εἴασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' ἠνάγκασαν ὑπομεῖναί τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον. καὶ δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς πάνυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον· ὦ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἷον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῶ ἔχεις ἀπιέναι πρὶν διδάξαι ἱκανῶς ἢ μαθεῖν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει; ἢ σμικρὸν οἷε ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα διορίζεσθαι ὅλου βίου διαγωγὴν, ἢ ἂν διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῶη;

544E

ἐγὼ γὰρ οἶμαι, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτὶ ἄλλως ἔχειν;

ἔοικας, ἦν δ' ἐγώ — ἤτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν εἴτε χειρόν εἴτε βέλτιον βιωσόμεθα

545A ἀγνοοῦντες ὃ σὺ φῆς εἶδέναι. ἀλλ', ὦγαθέ, προθυμοῦ
 καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι — οὗτοι κακῶς σοι κείσεται ὅτι
 ἂν ἡμᾶς τοσοῦσδε ὄντας εὐεργετήσης — ἐγὼ γὰρ δὴ
 σοι λέγω τό γ' ἐμόν, ὅτι οὐ πείθομαι οὐδ' οἶμαι
 ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδαλεώτερον εἶναι, οὐδ' ἐὰν ἔᾶ
 τις αὐτήν καὶ μὴ διακωλύη πράττειν ἃ βούλεται.
 ἀλλ', ὦγαθέ, ἔστω μὲν ἄδικος, δυνάσθω δὲ ἀδικεῖν ἢ
 τῷ λανθάνειν ἢ τῷ διαμάχεσθαι, ὅμως ἐμέ γε οὐ
 πείθει ὡς ἔστι τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ'
 545B οὔν καὶ ἕτερος ἴσως τις ἡμῶν πέπονθεν, οὐ μόνος
 ἐγώ· πείσον οὔν, ὦ μακάριε, ἱκανῶς ἡμᾶς ὅτι οὐκ
 ὀρθῶς βουλευόμεθα δικαιοσύνην ἀδικίας περὶ πλείονος
 ποιούμενοι.

καὶ πῶς, ἔφη, σὲ πείσω; εἰ γὰρ οἷς νυνδὴ ἔλεγον
 μὴ πέπεισαι, τί σοι ἔτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν
 φέρων ἐνθῶ τὸν λόγον;

545C μὰ Δί', ἣν δ' ἐγώ, μὴ σύ γε· ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ἃ
 ἂν εἶπης, ἔμμενε τούτοις, ἢ ἐὰν μετατιθῆ, φανερώς
 μετατίθεσο καὶ ἡμᾶς μὴ ἐξαπάτα. νῦν δὲ ὀρθῶς, ὦ
 Θρασύμαχε — ἔτι γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ἐπισκεψόμεθα —

ὅτι τὸν ὡς ἀληθῶς ἰατρὸν τὸ πρῶτον ὀριζόμενος τὸν ὡς ἀληθῶς ποιμένα οὐκέτι ὦου δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι, ἀλλὰ πιαίνειν οἶει αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθ' ὅσον ποιμὴν ἐστίν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα ἀλλ', ὡσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἐστιάσεσθαι, πρὸς τὴν εὐωχίαν, ἢ αὖ πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὡσπερ χρηματιστὴν ἀλλ' οὐ ποιμένα. 545D τῇ δὲ ποιμενικῇ οὐ δήπου ἄλλου του μέλει ἢ ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον ἐκποριεῖ — ἐπεὶ τά γε αὐτῆς ὥστ' εἶναι βελτίστη ἰκανῶς δήπου ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδέη τοῦ ποιμενικῆ εἶναι — οὕτω δὲ ὦμην ἔγωγε νυνδὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν ὁμολογεῖν πᾶσαν ἀρχήν, καθ' ὅσον ἀρχή, μηδενὶ 545E ἄλλῳ τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι ἢ ἐκείνῳ, τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ θεραπευομένῳ, ἔν τε πολιτικῇ καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσιν, τοὺς ὡς ἀληθῶς ἄρχοντας, ἐκόντας οἶει ἄρχειν;

μὰ Δί' οὐκ, ἔφη, ἀλλ' εὔ οἶδα.

τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, ᾧ Θρασύμαχε; τὰς ἄλλας ἀρχὰς οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἐκόν, ἀλλὰ μισθόν

546A

αἰτοῦσιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφελίαν ἐσομένην ἐκ τοῦ ἄρχειν ἀλλὰ τοῖς ἀρχομένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἶπέ· οὐχὶ ἐκάστην μέντοι φαμέν ἐκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἑτέραν εἶναι, τῷ ἑτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν; καί, ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου, ἵνα τι καὶ περαίνωμεν.

ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἑτέρα.

οὐκοῦν καὶ ὠφελίαν ἐκάστη τούτων ἰδίαν τινὰ ἡμῖν παρέχεται ἀλλ' οὐ κοινήν, οἷον ἰατρικὴ μὲν ὑγίαιαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω;

πάνυ γε.

546B

οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ μισθόν; αὕτη γὰρ αὐτῆς ἡ δύναμις· ἢ τὴν ἰατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν τὴν αὐτὴν καλεῖς; ἢ ἐάνπερ βούλη ἀκριβῶς διορίζειν, ὥσπερ ὑπέθου, οὐδέν τι μᾶλλον, ἐάν τις κυβερνῶν ὑγιῆς γίγνηται διὰ τὸ συμφέρον αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἔνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν ἰατρικὴν;

οὐ δῆτα, ἔφη.

οὐδέ γ', οἶμαι, τὴν μισθωτικήν, ἐὰν ὑγιαίνῃ τις μισθαροῶν.

οὐ δῆτα.

τί δέ; τὴν ἰατρικὴν μισθαρονητικήν, ἐὰν ἰώμενός τις μισθαροῆ;

546C

οὐκ ἔφη.

οὐκοῦν τὴν γε ὠφελίαν ἐκάστης τῆς τέχνης ἰδίαν ὠμολογήσαμεν εἶναι;

ἔστω, ἔφη.

ἤντινα ἄρα ὠφελίαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοί, δῆλον ὅτι κοινῇ τινι τῷ αὐτῷ προσχρόμενοι ἀπ' ἐκείνου ὠφελοῦνται.

ἔοικεν, ἔφη.

φαμὲν δέ γε τὸ μισθὸν ἀρνημένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ προσχρῆσθαι τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ γίγνεσθαι αὐτοῖς.

συνέφη μόγισ.

546D

οὐκ ἄρα ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐκάστω αὕτη ἢ ὠφελία ἐστίν, ἢ τοῦ μισθοῦ λῆψις, ἀλλ', εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἢ μὲν ἰατρικὴ ὑγίειαν ποιεῖ, ἢ δὲ μισθαρνητικὴ μισθόν, καὶ ἢ μὲν οἰκοδομικὴ οἰκίαν, ἢ δὲ μισθαρνητικὴ αὐτῇ ἐπομένη μισθόν, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτως τὸ αὐτῆς ἐκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκεῖνο ἐφ' ᾧ τέτακται. ἐὰν δὲ μὴ μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὅτι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης;

οὐ φαίνεται, ἔφη.

546E

ἄρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζεται;

οἶμαι ἔγωγε.

οὐκοῦν, ᾧ Θρασύμαχε, τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδὲ ἀρχὴ τὸ αὐτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει, ἀλλ', ὅπερ πάλαι ἐλέγομεν, τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου συμφέρον ἥττονος ὄντος σκοποῦσα, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος. διὰ δὴ ταῦτα ἔγωγε, ᾧ φίλε Θρασύμαχε,

547A

καὶ ἄρτι ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν καὶ τὰ
 ἀλλότρια κακὰ μεταχειρίζεσθαι ἀνορθοῦντα, ἀλλὰ
 μισθὸν αἰτεῖν, ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ πράξειν
 οὐδέποτε αὐτῷ τὸ βέλτιστον πράττει οὐδ' ἐπιτάττει
 κατὰ τὴν τέχνην ἐπιτάττων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ· ὦν
 δὴ ἔνεκα, ὡς ἔοικε, μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς
 μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀργύριον ἢ τιμὴν, ἢ
 ζημίαν ἐὰν μὴ ἄρχῃ.

πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαύκων·
 τοὺς μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γινώσκω, τὴν δὲ ζημίαν
 ἤντινα λέγεις καὶ ὡς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ
 συνῆκα.

547B

τὸν τῶν βελτίστων ἄρα μισθόν, ἔφην, οὐ συνιεῖς, δι'
 ὃν ἄρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι, ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ
 οὐκ οἶσθα ὅτι τὸ φιλότιμόν τε καὶ φιλάργυρον εἶναι
 ὄνειδος λέγεταιί τε καὶ ἔστιν;

ἔγωγε, ἔφη.

διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἔνεκα
 ἐθέλουσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ

φανερώς πραττόμενοι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα μισθὸν
 μισθωτοὶ βούλονται κεκληῆσθαι, οὔτε λάθρα αὐτοὶ ἐκ
 τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται. οὐδ' αὖ τιμῆς ἕνεκα·
 οὐ γάρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ αὐτοῖς ἀνάγκην προσεῖναι
 347C καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν — ὅθεν
 κινδυνεύει τὸ ἐκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἰέναι ἀλλὰ μὴ
 ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι — τῆς δὲ
 ζημίας μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, εἰ μὴ
 αὐτὸς ἐθέλη ἄρχειν· ἦν δείσαντές μοι φαίνονται ἄρχειν,
 ὅταν ἄρχωσιν, οἱ ἐπεικειῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ
 ἄρχειν οὐχ ὡς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὡς
 347D εὐπαθήσοντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ
 οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι οὐδὲ ὁμοίοις.
 ἐπεὶ κινδυνεύει πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο,
 περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν ὥσπερ νυνὶ τὸ
 ἄρχειν, καὶ ἐνταῦθα ἂν καταφανὲς γενέσθαι ὅτι τῷ
 ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ συμφέρον
 σκοπεῖσθαι ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ· ὥστε πᾶς ἂν ὁ
 γινώσκων τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἔλοιτο ὑπ' ἄλλου ἢ
 ἄλλον ὠφελῶν πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε
 347E οὐδαμῇ συγχωρῶ Θρασυμάχῳ, ὡς τὸ δίκαιόν ἐστιν τὸ

τοῦ κρείττονος συμφέρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰς αὖθις σκεψόμεθα· πολὺ δέ μοι δοκεῖ μείζον εἶναι ὃ νῦν λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, αἰρῆς; καὶ πότερον ἀληθεστέρως δοκεῖ σοι λέγεσθαι;

τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγε λυσιτελέστερον βίον εἶναι.

348A

ἤκουσας, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διῆλθεν τῷ τοῦ ἀδίκου;

ἤκουσα, ἔφη, ἀλλ' οὐ πείθομαι.

βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πη ἐξευρεῖν, ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγει;

πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἦ δ' ὅς.

348B

ἂν μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἀντικατατείναντες λέγωμεν αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὖ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ αὖθις οὗτος, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει τὰγαθὰ καὶ μετρεῖν ὅσα ἐκάτεροι ἐν ἐκατέρῳ λέγομεν, καὶ ἤδη δικαστῶν τινῶν τῶν

διακρινούντων δεησόμεθα· ἂν δὲ ὡσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοὶ τε δικασταὶ καὶ ῥήτορες ἐσόμεθα.

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

ὁποτέρως οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀρέσκει.

οὕτως, ἔφη.

ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἀποκρίναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς. τὴν τελέαν ἀδικίαν τελέας οὔσης δικαιοσύνης λυσιτελεστέραν φῆς εἶναι;

548C

πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη, καὶ δι' ἅ, εἴρηκα.

φέρε δὴ, τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν πῶς λέγεις; τὸ μὲν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν;

πῶς γὰρ οὔ;

οὐκοῦν τὴν μὲν δικαιοσύνην ἀρετὴν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν;

εἰκός γ', ἔφη, ὦ ἡδιστε, ἐπειδὴ γε καὶ λέγω ἀδικίαν μὲν λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δ' οὔ.

ἀλλὰ τί μήν;

τούναντιον, ἦ δ' ὅς.

ἦ τὴν δικαιοσύνην κακίαν;

οὐκ, ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν.

548D

τὴν ἀδικίαν ἄρα κακοήθειαν καλεῖς;

οὐκ, ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη.

ἦ καὶ φρόνιμοί σοι, ὦ Θρασύμαχε, δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἄδικοι;

οἷ γε τελέως, ἔφη, οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων ὑφ' ἑαυτοῦς ποιεῖσθαι· σὺ δὲ οἷε με ἴσως τοὺς τὰ βαλλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὔν, ἦ δ' ὅς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάνπερ λαυθάνη· ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἂ νυνδὴ ἔλεγον.

548E

τοῦτο μὲν, ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὃ βούλει λέγειν, ἀλλὰ τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τιθεῖς μέρος τὴν ἀδικίαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐν τοῖς ἐναντίοις.

ἀλλὰ πάνυ οὕτω τίθῃμι.

τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη στερεώτερον, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥάδιον ἔχειν ὅτι τις εἶπη. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὠμολόγεις εἶναι ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἴχομεν ἄν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες· νῦν δὲ δῆλος εἶ ὅτι φήσεις αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τᾶλλα αὐτῷ πάντα προσθήσεις ἃ ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσετίθεμεν, ἐπειδὴ γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφία ἐτόλμησας θεῖναι.

549A

ἀληθέστατα, ἔφη, μαντεύῃ.

ἀλλ' οὐ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκνητέον γε τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἄν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἅπερ διανοῆ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σύ, ὦ Θρασύμαχε, ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας λέγειν.

τί δέ σοι, ἔφη, τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἴτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγχεις;

549B

οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς
τούτοις ἀποκρίνασθαι· ὁ δίκαιος τοῦ δικαίου δοκεῖ τί
σοι ἂν ἐθέλειν πλέον ἔχειν;

οὐδαμῶς, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀστεῖος, ὥσπερ νῦν,
καὶ εὐήθης.

τί δέ; τῆς δικαίας πράξεως;

οὐδὲ τῆς δικαίας, ἔφη.

τοῦ δὲ ἀδίκου πρότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν καὶ
ἡγοῖτο δίκαιον εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο;

ἡγοῖτ' ἂν, ἦ δ' ὅς, καὶ ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναίτο.

549C

ἀλλ' οὐ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν
δικαίου μὴ ἀξιοῖ πλέον ἔχειν μηδὲ βούλεται ὁ δίκαιος,
τοῦ δὲ ἀδίκου;

ἀλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει.

τί δὲ δὴ ὁ ἀδίκος; ἄρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου
πλεονεκτεῖν καὶ τῆς δικαίας πράξεως;

πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη, ὅς γε πάντων πλέον ἔχειν ἀξιοῖ;

οὐκοῦν καὶ ἀδίκου γε ἀνθρώπου τε καὶ πράξεως ὁ
 ἄδικος πλεονεκτῆσει καὶ ἀμιλλήσεται ὡς ἀπάντων
 πλείστον αὐτὸς λάβη;

ἔστι ταῦτα.

349D

ὣδε δὴ λέγωμεν, ἔφην· ὁ δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ
 πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου, ὁ δὲ ἄδικος τοῦ τε ὁμοίου
 καὶ τοῦ ἀνομοίου;

ἄριστα, ἔφη, εἴρηκας.

ἔστιν δέ γε, ἔφην, φρόνιμός τε καὶ ἀγαθὸς ὁ ἄδικος,
 ὁ δὲ δίκαιος οὐδέτερος;

καὶ τοῦτ', ἔφη, εὔ.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ
 ἀγαθῷ ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐκ ἔοικεν;

πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὢν καὶ εἰκέναι
 τοῖς τοιούτοις, ὁ δὲ μὴ εἰκέναι;

καλῶς. τοιοῦτος ἄρα ἐστὶν ἐκάτερος αὐτῶν οἷσπερ
 ἔοικεν;

ἀλλὰ τί μέλλει; ἔφη.

εἶεν, ὦ Θρασύμαχε· μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον
 549E δὲ ἄμουσον;

ἔγωγε.

πότερον φρόνιμον καὶ πότερον ἄφρονα;

τὸν μὲν μουσικὸν δήπου φρόνιμον, τὸν δὲ ἄμουσον
 ἄφρονα.

οὐκοῦν καὶ ἅπερ φρόνιμον, ἀγαθόν, ἃ δὲ ἄφρονα,
 κακόν;

ναί.

τί δὲ ἰατρικόν; οὐχ οὕτως;

οὕτως.

δοκεῖ ἂν οὖν τίς σοι, ὦ ἄριστε, μουσικὸς ἀνὴρ
 ἀρμοσπτόμενος λύραν ἐθέλειν μουσικοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ
 ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν
 πλέον ἔχειν;

οὐκ ἔμοιγε.

τί δέ; ἀμούσου;

ἀνάγκη, ἔφη.

350A

τί δὲ ἰατρικός; ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἄν τι ἰατρικοῦ πλεονεκτεῖν ἢ ἀνδρὸς ἢ πράγματος;

οὐ δῆτα.

μὴ ἰατρικοῦ δέ;

ναί.

περὶ πάσης δὴ ὄρα ἐπιστήμης τε καὶ ἀνεπιστημοσύνης εἴ τίς σοι δοκεῖ ἐπιστήμων ὅστισοῦν πλείω ἄν ἐθέλειν αἰρεῖσθαι ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων ἢ πράττειν ἢ λέγειν, καὶ οὐ ταῦτὰ τῷ ὁμοίῳ ἑαυτῷ εἰς τὴν αὐτὴν προᾶξιν.

ἀλλ' ἴσως, ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως ἔχειν.

350B

τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων; οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστήμονος πλεονεκτῆσειεν ἄν, ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος;

ἴσως.

ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός;

φημί.

ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός;

φημί.

ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς τοῦ μὲν ὁμοίου οὐκ ἐθελήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου.

ἔοικεν, ἔφη.

ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθής τοῦ τε ὁμοίου καὶ τοῦ ἐναντίου.

φαίνεται.

οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, ἦν δ' ἐγώ, ὁ ἀδίκος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεονεκτεῖ; ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγε;

ἔγωγε, ἔφη.

ὁ δέ γε δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτῆσει, τοῦ δὲ ἀνομοίου;

ναί.

ἔοικεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ ἀγαθῷ, ὁ δὲ ἄδικος τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ.

κινδυνεύει.

ἀλλὰ μὴν ὠμολογοῦμεν, ᾧ γε ὅμοιος ἐκάτερος εἶη, τοιοῦτον καὶ ἐκάτερον εἶναι.

ὠμολογοῦμεν γάρ.

ὁ μὲν ἄρα δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός, ὁ δὲ ἄδικος ἀμαθής τε καὶ κακός.

350D

ὁ δὴ Θρασύμαχος ὠμολόγησε μὲν πάντα ταῦτα, οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν ῥαδίως λέγω, ἀλλ' ἐλκόμενος καὶ μόγις, μετὰ ἰδρωτός θουμαστοῦ ὅσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος — τότε καὶ εἶδον ἐγώ, πρότερον δὲ οὔπω, Θρασύμαχον ἐρυθριῶντα — ἐπειδὴ δὲ οὔν διωμολογησάμεθα τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν τε καὶ ἀμαθίαν, εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἡμῖν οὔτω κείσθω, ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν. ἢ οὐ μέμνησαι, ᾧ Θρασύμαχε;

μέμνημαι, ἔφη· ἀλλ' ἔμοιγε οὐδὲ ἄ νῦν λέγεις ἀρέσκει, καὶ ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ οὖν λέγοιμι, εὖ οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἄν με φαίης. ἢ οὖν ἕα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι, ἢ, εἰ βούλει ἐρωτᾶν, ἐρώτα· ἐγὼ δέ σοι, ὥσπερ ταῖς γραυσὶν ταῖς τοὺς μύθους λεγούσαις, «εἶεν» ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι.

μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, παρὰ γε τὴν σαυτοῦ δόξαν.

ὥστε σοί, ἔφη, ἀρέσκειν, ἐπειδήπερ οὐκ ἔᾶς λέγειν. καίτοι τί ἄλλο βούλει;

οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἶπερ τοῦτο ποιήσεις, ποίει· ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω.

ἐρώτα δή.

τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ, ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἐξῆς διασκεψώμεθα τὸν λόγον, ὁποῖόν τι τυγχάνει ὄν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν. ἐλέχθη γάρ που ὅτι καὶ δυνατότερον καὶ ἰσχυρότερον εἶη ἀδικία δικαιοσύνης· νῦν δέ γ', ἔφην, εἶπερ σοφία τε καὶ ἀρετὴ ἐστὶν δικαιοσύνη, ῥαδίως οἶμαι φανήσεται καὶ ἰσχυρότερον ἀδικίας, ἐπειδήπερ ἐστὶν ἀμαθία ἢ ἀδικία — οὐδεὶς ἄν

ἔτι τοῦτο ἀγνοήσειεν — ἀλλ' οὐ τι οὕτως ἀπλῶς, ὦ
 Θρασύμαχε, ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῆδέ πη
 581B σκέψασθαι· πόλιν φαίης ἂν ἄδικον εἶναι καὶ ἄλλας
 πόλεις ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδίκως καὶ
 καταδεδουλωθῆναι, πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῆ ἔχειν
 δουλωσαμένην;

πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη. καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα
 ποιήσει καὶ τελεώτατα οὔσα ἄδικος.

μανθάνω, ἔφην, ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ λόγος. ἀλλὰ
 τόδε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ· πότερον ἡ κρείττων γιγνομένη
 πόλις πόλεως ἄνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν ταύτην
 ἔξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῆ μετὰ δικαιοσύνης;

581C εἰ μὲν, ἔφη, ὡς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔχει — ἡ δικαιοσύνη
 σοφία — μετὰ δικαιοσύνης· εἰ δ' ὡς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ
 ἀδικίας.

πάνυ ἄγαμαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ
 ἐπινεύεις μόνον καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνη πάνυ
 καλῶς.

σοὶ γάρ, ἔφη, χαρίζομαι.

εὖ γε σὺ ποιῶν· ἀλλὰ δὴ καὶ τόδε μοι χάρισαι καὶ
λέγε· δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ ληστὰς ἢ
κλέπτας ἢ ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπὶ τι ἔρχεται
ἀδίκως, πρᾶξαι ἂν τι δύνασθαι, εἰ ἀδικοῖεν ἀλλήλους;

351D

οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς.

τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον;

πάνυ γε.

στάσεις γάρ που, ὦ Θρασύμαχε, ἢ γε ἀδικία καὶ
μίσση καὶ μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει, ἢ δὲ δικαιοσύνη
ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν· ἦ γάρ;

ἔστω, ἦ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ διαφέρωμαι.

ἀλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν, ὦ ἄριστε. τόδε δέ μοι λέγε·
ἄρα εἰ τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μῖσος ἐμποιεῖν ὅπου ἂν
ἐνῆ, οὐ καὶ ἐν ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγιγνομένη
μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους καὶ στασιάζειν καὶ ἀδυνάτους
εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν;

351E

πάνυ γε.

τί δὲ ἂν ἐν δυοῖν ἐγγένηται; οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσιν καὶ ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις;

ἔσονται, ἔφη.

ἐὰν δὲ δὴ, ὧ θραυμάσιε, ἐν ἐνὶ ἐγγένηται ἀδικία, μῶν μὴ ἀπολεῖ τὴν αὐτῆς δύναμιν, ἢ οὐδὲν ἥττον ἔξει;

μηδὲν ἥττον ἐχέτω, ἔφη.

352A

οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται ἔχουσα τὴν δύναμιν, οἴαν, ὧ ἂν ἐγγένηται, εἴτε πόλει τινὶ εἴτε γένει εἴτε στρατοπέδῳ εἴτε ἄλλῳ ὄρωσιν, πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸ ποιεῖν πράττειν μεθ' αὐτοῦ διὰ τὸ στασιάζειν καὶ διαφέρεσθαι, ἔτι δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ τε καὶ τῷ ἐναντίῳ παντὶ καὶ τῷ δικαίῳ; οὐχ οὕτως;

πάνυ γε.

καὶ ἐν ἐνὶ δὴ οἶμαι ἐνοῦσα ταῦτὰ ταῦτα ποιήσει ἅπερ πέφυκεν ἐργάζεσθαι· πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράττειν ποιήσει στασιάζοντα καὶ οὐχ ὁμονοῦντα

αὐτὸν ἑαυτῷ, ἔπειτα ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς
δικαίοις· ἦ γάρ;

ναί.

δίκαιοι δέ γ' εἰσίν, ὦ φίλε, καὶ οἱ θεοί;

ἔστω, ἔφη.

352B

καὶ θεοῖς ἄρα ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἄδικος, ὦ
Θρασύμαχε, ὁ δὲ δίκαιος φίλος.

εὐωχοῦ τοῦ λόγου, ἔφη, θαρρόων· οὐ γὰρ ἔγωγέ σοι
ἐναντιώσομαι, ἵνα μὴ τοῖσδε ἀπέχθωμαι.

352C

ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὰ λοιπά μοι τῆς ἐστιάσεως
ἀποπλήρωσον ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. ὅτι μὲν
γὰρ καὶ σοφώτεροι καὶ ἀμείνους καὶ δυνατώτεροι
πράττειν οἱ δίκαιοι φαίνονται, οἱ δὲ ἄδικοι οὐδὲ
πράττειν μετ' ἀλλήλων οἴοί τε — ἀλλὰ δὴ καὶ οὓς
φραμεν ἐρῶμένως πώποτε τι μετ' ἀλλήλων κοινῇ
πραῖσαι ἀδίκους ὄντας, τοῦτο οὐ παντάπασιν ἀληθές
λέγομεν· οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλήλων κομιδῇ ὄντες
ἄδικοι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς δικαιοσύνη, ἦ

352D

αὐτοὺς ἐποίει μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ' οὓς ἦσαν
 ἅμα ἀδικεῖν, δι' ἣν ἔπραξαν ἂ ἔπραξαν, ὠρμησαν δὲ
 ἐπὶ τὰ ἄδικα ἀδικία ἡμιμόχθηροι ὄντες, ἐπεὶ οἱ γε
 παμπόνηροι καὶ τελέως ἄδικοι τελέως εἰσὶ καὶ
 πράττειν ἀδύνατοι — ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει
 μανθάνω, ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ τὸ πρῶτον ἐτίθεσο· εἰ δὲ
 καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων καὶ
 εὐδαιμονέστεροί εἰσιν, ὅπερ τὸ ὕστερον προουθέμεθα
 σκέψασθαι, σκεπτέον. φαίνονται μὲν οὖν καὶ νῦν, ὡς
 γέ μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν· ὅμως δ' ἔτι βέλτιον
 σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος ὁ λόγος, ἀλλὰ
 περὶ τοῦ ὄντινα τρόπον χρὴ ζῆν.

σκόπει δὴ, ἔφη.

σκοπῶ, ἦν δ' ἐγώ. καὶ μοι λέγε· δοκεῖ τί σοι εἶναι
 ἵππου ἔργον;

352E

ἔμοιγε.

ἄρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου καὶ ἄλλου
 ὅτουοῦν ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνω ἐκείνω ποιῆ τις ἢ ἄριστα;

οὐ μανθάνω, ἔφη.

ἀλλ' ὧδε· ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἴδοις ἢ ὀφθαλμοῖς;
οὐ δῆτα.

τί δέ; ἀκούσῃς ἄλλῳ ἢ ὠσίν;
οὐδαμῶς.

οὐκοῦν δικαίως ταῦτα τούτων φημὲν ἔργα εἶναι;
πάνυ γε.

553A

τί δέ; μαχαίρα ἂν ἀμπέλου κλήμα ἀποτέμοις καὶ
σμίλη καὶ ἄλλοις πολλοῖς;

πῶς γὰρ οὐ;

ἀλλ' οὐδενί γ' ἂν οἶμαι οὕτω καλῶς ὡς δρεπάνῳ
τῷ ἐπὶ τούτῳ ἐργασθέντι.

ἀληθῆ.

ἄρ' οὖν οὐ τοῦτο τούτου ἔργον θήσομεν;

θήσομεν μὲν οὖν.

νῦν δὴ οἶμαι ἄμεινον ἂν μάθοις ὃ ἄρτι ἠρώτων,
 πυνθανόμενος εἰ οὐ τοῦτο ἐκάστου εἴη ἔργον ὃ ἂν ἢ
 μόνον τι ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζεταιται.

353B

ἀλλά, ἔφη, μανθάνω τε καί μοι δοκεῖ τοῦτο
 ἐκάστου πράγματος ἔργον εἶναι.

εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι
 ἐκάστω ὧπερ καὶ ἔργον τι προστέτακται; ἴωμεν δὲ
 ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν· ὀφθαλμῶν, φαμέν, ἔστι τι ἔργον;

ἔστιν.

ἄρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἔστιν;

καὶ ἀρετή.

τί δέ; ὠτων ἦν τι ἔργον;

ναί.

οὐκοῦν καὶ ἀρετή;

καὶ ἀρετή.

τί δὲ πάντων περὶ τῶν ἄλλων; οὐχ οὕτω;

οὕτω.

355C ἔχε δὴ· ἄρ' ἄν ποτε ὄμματα τὸ αὐτῶν ἔργον
καλῶς ἀπεργάσαιντο μὴ ἔχοντα τὴν αὐτῶν οἰκείαν
ἀρετήν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς κακίαν;

καὶ πῶς ἄν; ἔφη· τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις ἀντὶ
τῆς ὄψεως.

ἦτις, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἢ ἀρετή· οὐ γάρ πω τοῦτο
ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τῆ οἰκεία μὲν ἀρετῇ τὸ αὐτῶν ἔργον
εὖ ἐργάσεται τὰ ἐργαζόμενα, κακία δὲ κακῶς.

ἀληθές, ἔφη, τοῦτό γε λέγεις.

οὐκοῦν καὶ ὄτα στερόμενα τῆς αὐτῶν ἀρετῆς
κακῶς τὸ αὐτῶν ἔργον ἀπεργάσεται;

πάνυ γε.

355D τίθεμεν οὖν καὶ τᾶλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον;

ἔμοιγε δοκεῖ.

ἴθι δὴ, μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι. ψυχῆς ἔστιν τι
ἔργον ὃ ἄλλω τῶν ὄντων οὐδ' ἄν ἐνὶ πράξαις, οἷον τὸ

τοιόνδε· τὸ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλεύεσθαι
καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ἔσθ' ὅτω ἄλλω ἢ ψυχῇ
δικαίως ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνης
εἶναι;

οὐδενὶ ἄλλω.

τί δ' αὖ τὸ ζῆν; οὐ ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι;

μάλιστά γ', ἔφη.

οὐκοῦν καὶ ἀρετὴν φαμέν τινα ψυχῆς εἶναι;

φαμέν.

353E

ἄρ' οὖν ποτε, ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὐτῆς ἔργα
εἶ ἀπεργάσεται στερομένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ
ἀδύνατον;

ἀδύνατον.

ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ
ἐπιμελεῖσθαι, τῇ δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εἶ πράττειν.

ἀνάγκη.

οὐκοῦν ἀρετὴν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι
δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν;

συνεχωρήσαμεν γάρ.

ἢ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ
βιώσεται, κακῶς δὲ ὁ ἀδικός.

φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον.

354A

ἀλλὰ μὲν ὅ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων,
ὁ δὲ μὴ τάναντία.

πῶς γὰρ οὐ;

ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὁ δ' ἀδικός ἄθλιος.

ἔστω, ἔφη.

ἀλλὰ μὲν ἄθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα
δέ.

πῶς γὰρ οὐ;

οὐδέποτ' ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε,
λυσιτελέστερον ἀδικία δικαιοσύνης.

ταῦτα δὴ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰστιάσθω ἐν τοῖς Βενδιδίοις.

ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἐπειδὴ μοι
 354B προῶτος ἐγένου καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ μέντοι
 καλῶς γε εἰστίμαι, δι' ἑμαυτὸν ἀλλ' οὐ διὰ σέ· ἀλλ'
 ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ ἀεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται
 ἀρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως ἀπολαῦσαι,
 καὶ ἐγώ μοι δοκῶ οὕτω, πρὶν ὃ τὸ πρῶτον ἐσκοποῦμεν
 εὐρεῖν, τὸ δίκαιον ὅτι ποτ' ἐστίν, ἀφέμενος ἐκείνου
 ὀρμῆσαι ἐπὶ τὸ σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ εἴτε κακία
 ἐστὶν καὶ ἀμαθία, εἴτε σοφία καὶ ἀρετή, καὶ
 ἐμπεσόντος αὖ ὕστερον λόγου, ὅτι λυσιτελέστερον ἢ
 ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπесχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ
 354C τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε μοι νυνὶ γέγονεν ἐκ
 τοῦ διαλόγου μηδὲν εἰδέναι· ὁπότε γὰρ τὸ δίκαιον μὴ
 οἶδα ὅ ἐστίν, σχολῆ εἶσομαι εἴτε ἀρετή τις οὔσα
 τυγχάνει εἴτε καὶ οὔ, καὶ πρότερον ὃ ἔχων αὐτὸ οὐκ
 εὐδαίμων ἐστὶν ἢ εὐδαίμων.

557A ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν ὤμην λόγου
 ἀπηλλάχθαι· τὸ δ' ἦν ἄρα, ὡς ἔοικε, προοίμιον. ὁ γὰρ
 Γλαύκων αἰεί τε δὴ ἀνδρειότατος ὢν τυγχάνει πρὸς
 ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ τότε τοῦ Θρασυμάχου τὴν
 ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ' ἔφη· ὦ Σώκρατες,
 557B πότερον ἡμᾶς βούλει δοκεῖν πεπεικέναι ἢ ὡς ἀληθῶς
 πείσαι ὅτι παντὶ τρόπῳ ἄμεινόν ἐστιν δίκαιον εἶναι ἢ
 ἄδικον;

ὡς ἀληθῶς, εἶπον, ἔγωγ' ἂν ἐλοίμην, εἰ ἐπ' ἐμοὶ
 εἴη.

οὐ τοίνυν, ἔφη, ποιεῖς ὃ βούλει. λέγε γάρ μοι ἄρα
 σοι δοκεῖ τοιόνδε τι εἶναι ἀγαθόν, ὃ δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν
 οὐ τῶν ἀποβαινόντων ἐφιέμενοι, ἀλλ' αὐτὸ αὐτοῦ ἔνεκα
 ἀσπαζόμενοι, οἷον τὸ χαίρειν καὶ αἰ ἡδοναὶ ὅσαι
 ἀβλαβεῖς καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ ταύτας
 γίγνεται ἄλλο ἢ χαίρειν ἔχοντα;

ἔμοιγε, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ τι εἶναι τοιοῦτον.

357C

τί δέ; ὃ αὐτό τε αὐτοῦ χάριν ἀγαπῶμεν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γιγνομένων, οἷον αὖ τὸ φρονεῖν καὶ τὸ ὀρεῖσθαι καὶ τὸ ὑγιαίνειν; τὰ γὰρ τοιαῦτά που δι' ἀμφοτέρω ἀσπαζόμεθα.

ναί, εἶπον.

357D

τρίτον δὲ ὀρεῖσθαι τι, ἔφη, εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ κάμνοντα ἰατρεύεσθαι καὶ ἰατρευσίς τε καὶ ὁ ἄλλος χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἄν, ὠφελεῖν δὲ ἡμᾶς, καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα οὐκ ἂν δεξαίμεθα ἔχειν, τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γίγνεται ἀπ' αὐτῶν.

ἔστιν γὰρ οὖν, ἔφην, καὶ τοῦτο τρίτον. ἀλλὰ τί δή;

ἐν ποίῳ, ἔφη, τούτων τὴν δικαιοσύνην τιθεῖς;

358A

ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τῷ καλλίστῳ, ὃ καὶ δι' αὐτὸ καὶ διὰ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἀγαπητέον τῷ μέλλοντι μακαρίῳ ἔσεσθαι.

οὐ τοίνυν δοκεῖ, ἔφη, τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἶδους, ὃ μισθῶν θ' ἕνεκα καὶ εὐδοκιμήσεων

διὰ δόξαν ἐπιτηδευτέον, αὐτὸ δὲ δι' αὐτὸ φευκτέον ὡς ὄν χαλεπόν.

οἶδα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι δοκεῖ οὕτω καὶ πάλαι ὑπὸ Θρασυμάχου ὡς τοιοῦτον ὄν ψέγεται, ἀδικία δ' ἐπαινεῖται· ἀλλ' ἐγώ τις, ὡς ἔοικε, δυσμαθής.

358B

ἴθι δὴ, ἔφη, ἄκουσον καὶ ἐμοῦ, ἐάν σοι ἔτι ταῦτὰ δοκῇ. Θρασύμαχος γάρ μοι φαίνεται προαίτερον τοῦ δέοντος ὑπὸ σοῦ ὡσπερ ὄφεις κηληθῆναι, ἐμοὶ δὲ οὕπω κατὰ νοῦν ἢ ἀπόδειξις γέγονεν περὶ ἐκατέρου· ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι τί τ' ἔστιν ἐκότερον καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐνὸν ἐν τῇ ψυχῇ, τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν εἶσαι χαίρειν.

358C

οὕτωςι οὖν ποιήσω, ἐάν καὶ σοὶ δοκῇ· ἐπανανεώσομαι τὸν Θρασυμάχου λόγον, καὶ πρῶτον μὲν ἐρῶ δικαιοσύνην οἷον εἶναί φασιν καὶ ὄθην γεγονέναι, δεύτερον δὲ ὅτι πάντες αὐτὸ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἄκοντες ἐπιτηδεύουσιν ὡς ἀναγκαῖον ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν, τρίτον δὲ ὅτι εἰκότως αὐτὸ δρῶσι· πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος, ὡς λέγουσιν. ἐπεὶ ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, οὐ τι δοκεῖ οὕτως· ἀπορῶ

μέντοι διατεθρυλημένος τὰ ὦτα ἀκούων Θρασυμάχου
 καὶ μυρίων ἄλλων, τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης
 358D λόγον, ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενός πω ἀκήκοα ὡς
 βούλομαι — βούλομαι δὲ αὐτὸ καθ' αὐτὸ
 ἐγκωμιαζόμενον ἀκοῦσαι — μάλιστα δ' οἶμαι ἂν σοῦ
 πυθέσθαι. διὸ κατατείνας ἐρῶ τὸν ἄδικον βίον ἐπαινῶν,
 εἰπὼν δὲ ἐνδείξομαί σοι ὃν τρόπον αὖ βούλομαι καὶ
 σοῦ ἀκούειν ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ
 ἐπαινοῦντος. ἀλλ' ὄρα εἴ σοι βουλομένῳ ἂ λέγω.

πάντων μάλιστα, ἧν δ' ἐγώ· περὶ γὰρ τίνος ἂν
 μᾶλλον πολλάκις τις νοῦν ἔχων χαίροι λέγων καὶ
 ἀκούων;

358E κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· καὶ ὃ πρῶτον ἔφην ἐρεῖν,
 περὶ τούτου ἄκουε, τί ὄν τε καὶ ὅθεν γέγονε
 δικαιοσύνη.

πεφυκέναι γὰρ δὴ φασιν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἀγαθόν, τὸ
 δὲ ἀδικεῖσθαι κακόν, πλέονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ
 ἀδικεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν, ὥστ' ἐπειδὴν
 ἀλλήλους ἀδικῶσί τε καὶ ἀδικῶνται καὶ ἀμφοτέρων
 359A γεύονται, τοῖς μὴ δυναμένοις τὸ μὲν ἐκφεύγειν τὸ δὲ

αἰρεῖν δοκεῖ λυσιτελεῖν συνθέσθαι ἀλλήλοις μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδικεῖσθαι· καὶ ἐντεῦθεν δὴ ἄρξασθαι νόμους τίθεσθαι καὶ συνθήκας αὐτῶν, καὶ ὀνομάσαι τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα νόμιμόν τε καὶ δίκαιον· καὶ εἶναι δὴ ταύτην γένεσίν τε καὶ οὐσίαν δικαιοσύνης, μεταξὺ οὖσαν τοῦ μὲν ἀρίστου ὄντος, ἐὰν ἀδικῶν μὴ διδῶ δίκην, τοῦ δὲ κακίστου, ἐὰν ἀδικούμενος τιμωρεῖσθαι ἀδύνατος ᾗ· τὸ δὲ δίκαιον ἐν μέσῳ ὄν τούτων ἀμφοτέρων ἀγαπᾶσθαι οὐχ ὡς ἀγαθόν, ἀλλ' ὡς ἀρῶστίᾳ τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον· ἐπεὶ τὸν δυνάμενον αὐτὸ ποιεῖν καὶ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα οὐδ' ἂν ἐνί ποτε συνθέσθαι τὸ μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικεῖσθαι· μαίνεσθαι γὰρ ἂν· ἢ μὲν οὖν δὴ φύσις δικαιοσύνης, ᾧ Σώκρατες, αὕτη τε καὶ τοιαύτη, καὶ ἐξ ᾧν πέφυκε τοιαῦτα, ὡς ὁ λόγος.

ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμία τοῦ ἀδικεῖν ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστ' ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ ποιεῖν ὅτι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἴτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι ποῖ ἢ ἐπιθυμία ἑκάτερον ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβοιμεν ἂν

τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ εἰς ταῦτόν ἴοντα διὰ τὴν
 πλεονεξίαν, ὃ πᾶσα φύσις διώκειν πέφυκεν ὡς ἀγαθόν,
 νόμῳ δὲ βία παράγεται ἐπὶ τὴν τοῦ ἴσου τιμὴν. εἴη
 δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἦν λέγω τοιάδε μάλιστα, εἰ αὐτοῖς
 359D γένοιτο οἷαν ποτέ φασιν δύναμιν τῷ τοῦ Λυδοῦ
 προγόνῳ γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ αὐτὸν ποιμένα
 θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας ἄρχοντι, ὄμβρου δὲ
 πολλοῦ γενομένου καὶ σεισμοῦ ῥαγῆναί τι τῆς γῆς καὶ
 γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ἧ ἔνεμεν. ἰδόντα δὲ
 καὶ θαυμάσαντα καταβῆναι καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε δὴ ἂ
 μυθολογοῦσιν θαυμαστὰ καὶ ἵππον χαλκοῦν, κοῖλον,
 θυρίδας ἔχοντα, καθ' ἃς ἐγκύψαντα ἰδεῖν ἐνόντα
 νεκρόν, ὡς φαίνεσθαι μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον, τοῦτον
 359E δὲ ἄλλο μὲν οὐδέν, περὶ δὲ τῆ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον
 ὄντα περιελόμενον ἐκβῆναι. συλλόγου δὲ γενομένου
 τοῖς ποιμέσιν εἰωθότος, ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα
 τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκεῖνον
 ἔχοντα τὸν δακτύλιον· καθήμενον οὖν μετὰ τῶν
 ἄλλων τυχεῖν τὴν σφενδόνην τοῦ δακτυλίου
 περιαγαγόντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ εἶσω τῆς χειρός,
 360A τούτου δὲ γενομένου ἀφανῆ αὐτὸν γενέσθαι τοῖς

παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου.
 καὶ τὸν θαυμάζειν τε καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν
 δακτύλιον στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην, καὶ στρέψαντα
 φανερὸν γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα ἀποπειρᾶσθαι
 τοῦ δακτυλίου εἰ ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν, καὶ αὐτῷ
 οὕτω συμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἴσω τὴν σφενδόνην
 ἀδήλω γίγνεσθαι, ἔξω δὲ δήλω· αἰσθόμενον δὲ εὐθύς
 διαπράξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν παρὰ τὸν
 360B βασιλέα, ἐλθόντα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
 μοιχεύσαντα, μετ' ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ
 ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ἀρχὴν οὕτω κατασχεῖν. εἰ οὖν δύο
 τοιούτω δακτυλίῳ γενοίσθην, καὶ τὸν μὲν ὁ δίκαιος
 περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν γένοιτο, ὡς
 δόξειεν, οὕτως ἀδαμάντινος, ὃς ἂν μείνειεν ἐν τῇ
 δικαιοσύνῃ καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων
 καὶ μὴ ἄπτεσθαι, ἔξον αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς
 360C ἀδεῶς ὅτι βούλοιτο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς
 οἰκίας συγγίγνεσθαι ὅτῳ βούλοιτο, καὶ ἀποκτεινύναι
 καὶ ἐκ δεσμῶν λύειν οὐστinas βούλοιτο, καὶ τᾶλλα
 πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ
 δρῶν οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἑτέρου ποιοῖ, ἀλλ' ἐπὶ

360D

ταῦτ' ἂν ἴοιεν ἀμφότεροι. καίτοι μέγα τοῦτο τεκμήριον ἂν φαίη τις ὅτι οὐδείς ἐκὼν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδία ὄντος, ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἷός τε ἔσεσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖν. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἶεται πᾶς ἀνὴρ πολὺ μᾶλλον ἰδία τὴν ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἰόμενος, ὡς φήσκει ὁ περὶ τοῦ τοιούτου λόγου λέγων· ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος μηδὲν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι μηδὲ ἄψαιτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος, ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον ἐξαπατῶντες ἀλλήλους διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον. ταῦτα μὲν οὖν δὴ οὕτω.

360E

τὴν δὲ κρίσιν αὐτὴν τοῦ βίου πέρι ᾧν λέγομεν, ἐὰν διαστησώμεθα τὸν τε δικαιοτάτον καὶ τὸν ἀδικώτατον, οἷοί τ' ἐσόμεθα κρίναι ὀρθῶς· εἰ δὲ μή, οὐ. τίς οὖν δὴ ἢ διάστασις; ἤδε· μηδὲν ἀφαιρῶμεν μήτε τοῦ ἀδίκου ἀπὸ τῆς ἀδικίας, μήτε τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τέλεον ἐκάτερον εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα τιθῶμεν. πρῶτον μὲν οὖν ὁ ἄδικος ὡσπερ οἱ δεινοὶ δημιουργοὶ ποιείτω — οἷον κυβερνήτης

561A ἄκρος ἢ ἰατρὸς τὰ τε ἀδύνατα ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὰ
 δυνατὰ διαισθάνεται, καὶ τοῖς μὲν ἐπιχειρεῖ, τὰ δὲ ἐᾷ·
 ἔτι δὲ ἐὰν ἄρα πῃ σφαλῇ, ἰκανὸς ἐπανορθοῦσθαι –
 οὕτω καὶ ὁ ἄδικος ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασιν
 λανθανέτω, εἰ μέλλει σφόδρα ἄδικος εἶναι. τὸν
 ἀλισκόμενον δὲ φαῦλον ἡγήτεον· ἐσχάτη γὰρ ἀδικία
 δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα. δοτέον οὖν τῷ τελέως
 ἀδίκῳ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἀφαιρετέον
 ἀλλ' ἐατέον τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα τὴν μεγίστην
 561B δόξαν αὐτῷ παρεσκευακέναι εἰς δικαιοσύνην, καὶ ἐὰν
 ἄρα σφάλληται τι, ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ εἶναι,
 λέγειν τε ἰκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐὰν τι μηνύηται
 τῶν ἀδικημάτων, καὶ βιάσασθαι ὅσα ἂν βίας δέηται,
 διὰ τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων
 καὶ οὐσίας. τοῦτον δὲ τοιοῦτον θέντες τὸν δίκαιον αὖ
 παρ' αὐτὸν ἰστώμεν τῷ λόγῳ, ἄνδρα ἀπλοῦν καὶ
 γενναῖον, κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν
 ἐθέλοντα. ἀφαιρετέον δὴ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει
 561C δίκαιος εἶναι, ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι
 τοιούτῳ εἶναι· ἀδηλον οὖν εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε τῶν
 δωρεῶν τε καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτος εἴη. γυμνωτέος

δὴ πάντων πλήν δικαιοσύνης καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ· μηδὲν γὰρ ἀδικῶν δόξαν ἐχέτω τὴν μεγίστην ἀδικίας, ἵνα ἢ βεβασανισμένος εἰς δικαιοσύνην τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γιγνομένων, ἀλλὰ ἴτω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου, δοκῶν μὲν εἶναι ἄδικος διὰ βίου, ὢν δὲ δίκαιος, ἵνα ἀμφοτέρω εἰς τὸ ἔσχατον ἐλληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας, κρίνονται ὀπότερος αὐτοῖν εὐδαιμονέστερος.

βαβαῖ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, ὡς ἐρῶμένως ἐκάτερον ὥσπερ ἀνδριάντα εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις τοῖν ἀνδροῖν.

ὡς μάλιστ', ἔφη, δύναμαι. ὄντιν δὲ τοιούτοι, οὐδὲν ἔτι, ὡς ἐγῶμαι, χαλεπὸν ἐπεξελθεῖν τῷ λόγῳ οἷος ἐκάτερον βίος ἐπιμένει. λεκτέον οὖν· καὶ δὴ κὰν ἀγροικοτέρως λέγηται, μὴ ἐμὲ οἷου λέγειν, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας πρὸ δικαιοσύνης ἀδικίαν. ἐροῦσι δὲ τάδε, ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τῷ φθαλμῷ, τελευτῶν πάντα κακὰ

παθῶν ἀνασχινδυλευθήσεται καὶ γνώσεται ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν. τὸ δὲ τοῦ Αἰσχύλου πολὺ ἦν ἄρα ὀρθότερον λέγειν κατὰ τοῦ ἀδίκου. τῷ ὄντι γὰρ φήσουσι τὸν ἄδικον, ἅτε ἐπιτηδεύοντα πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα, οὐ δοκεῖν ἄδικον ἀλλ' εἶναι ἐθέλειν,

βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,

362B

ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλευματα,

πρῶτον μὲν ἄρχειν ἐν τῇ πόλει δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι, ἔπειτα γαμεῖν ὁπόθεν ἂν βούληται, ἐκδιδόναι εἰς οὓς ἂν βούληται, συμβάλλειν, κοινωνεῖν οἷς ἂν ἐθέλη, καὶ παρὰ ταῦτα πάντα ὠφελεῖσθαι κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν· εἰς ἀγῶνας τοίνυν ἰόντα καὶ ἰδία καὶ δημοσία περιγίγνεσθαι καὶ πλεονεκτεῖν τῶν ἐχθρῶν, πλεονεκτοῦντα δὲ πλουτεῖν καὶ τοὺς τε φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς βλάπτειν, καὶ θεοῖς θυσίας καὶ ἀναθήματα ἱκανῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς θύειν τε καὶ ἀνατιθέναι, καὶ θεραπεύειν τοῦ δικαίου πολὺ ἄμεινον τοὺς θεοὺς καὶ τῶν ἀνθρώπων οὓς ἂν βούληται, ὥστε καὶ θεοφιλέστερον αὐτὸν εἶναι μᾶλλον

362C

προσῆκειν ἐκ τῶν εἰκότων ἢ τὸν δίκαιον. οὕτω φασίν, ὧ Σώκρατες, παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων τῷ ἀδίκῳ παρεσκευάσθαι τὸν βίον ἄμεινον ἢ τῷ δικαίῳ.

362D

ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Γλαύκωνος ἐγὼ μὲν αὖ ἐν νῶ εἶχόν τι λέγειν πρὸς ταῦτα, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀδείμαντος, οὐ τί που οἶει, ἔφη, ὧ Σώκρατες, ἱκανῶς εἰρησθαι περὶ τοῦ λόγου;

ἀλλὰ τί μήν; εἶπον.

αὐτό, ἣ δ' ὅς, οὐκ εἴρηται ὃ μάλιστα ἔδει ῥηθῆναι.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ λεγόμενον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη· ὥστε καὶ σύ, εἴ τι ὅδε ἐλλείπει, ἐπάμυνε. καίτοι ἐμέ γε ἱκανὰ καὶ τὰ ὑπὸ τούτου ῥηθέντα καταπαλαῖσαι καὶ ἀδύνατον ποιῆσαι βοηθεῖν δικαιοσύνη.

362E

καὶ ὅς, οὐδέν, ἔφη, λέγεις· ἀλλ' ἔτι καὶ τάδε ἄκουε. δεῖ γὰρ διελθεῖν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους ὧν ὅδε εἶπεν, οἱ δικαιοσύνην μὲν ἐπαινοῦσιν, ἀδικίαν δὲ ψέγουσιν, ἵν' ἣ σαφέστερον ὁ μοι δοκεῖ βούλεσθαι Γλαύκων. λέγουσι δέ που καὶ παρακελεύονται πατέρες

563A τε ὑέσιν, καὶ πάντες οἱ τινῶν κηδόμενοι, ὡς χρῆ
 δίκαιον εἶναι, οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες ἀλλὰ
 τὰς ἀπ' αὐτῆς εὐδοκιμήσεις, ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι
 γίγνηται ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ
 ὅσαπερ Γλαύκων διῆλθεν ἄρτι, ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν
 ὄντα τῷ δικαίῳ. ἐπὶ πλέον δὲ οὗτοι τὰ τῶν δοξῶν
 λέγουσιν. τὰς γὰρ παρὰ θεῶν εὐδοκιμήσεις
 ἐμβάλλοντες ἄφθονα ἔχουσι λέγειν ἀγαθὰ, τοῖς ὁσίοις
 ἅ φασι θεοὺς διδόναι· ὥσπερ ὁ γενναῖος Ἡσίοδός τε
 563B καὶ Ὅμηρός φασιν, ὁ μὲν τὰς δρυὺς τοῖς δικαίοις τοὺς
 θεοὺς ποιεῖν ἄκρας μὲν τε φέρειν βαλάνους, μέσσας δὲ
 μελίσσας· εἰροπόκοι δ' ὄιες, φησὶν, μαλλοῖς
 καταβεβρίθασι, καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων
 ἐχόμενα. παραπλήσια δὲ καὶ ὁ ἕτερος· ὡς τέ τευ γὰρ
 φησιν

. . . ἢ βασιλῆος ἀμύμονος ὅς τε θεουδῆς

εὐδικίας ἀνέχησι, φέρησι δὲ γαῖα μέλαινα

563C πυροῦς καὶ κριθάς, βρίθησι δὲ δένδρεα καρπῶ,

τίκτη δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχη ἰχθυῶς.

Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τὰ γαθὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις· εἰς Ἄιδου γὰρ ἀγαγόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλίναντες καὶ συμπόσιον τῶν ὀσίων κατασκευάσαντες ἐστεφανωμένους ποιοῦσιν τὸν ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύοντας, ἠγησάμενοι κάλλιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον. οἱ δ' ἔτι τούτων μακροτέρους ἀποτείνουσιν μισθοὺς παρὰ θεῶν· παῖδας γὰρ παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὀσίου καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσιν δικαιοσύνην· τοὺς δὲ ἀνοσίους αὖ καὶ ἀδίκους εἰς πηλὸν τινα κατορύττουσιν ἐν Ἄιδου καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ ἀναγκάζουσι φέρειν, ἔτι τε ζῶντας εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, ἅπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων δοξαζομένων δὲ ἀδίκων διῆλθε τιμωρήματα, ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν, ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος οὗτος ἑκατέρων.

πρὸς δὲ τούτοις σκέψαι, ὦ Σώκρατες, ἄλλο αὖ εἶδος λόγων περὶ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας ἰδίᾳ τε λεγόμενον καὶ ὑπὸ ποιητῶν. πάντες γὰρ ἐξ ἑνὸς στόματος ὑμνοῦσιν ὡς καλὸν μὲν ἢ σωφροσύνη τε καὶ

δικαιοσύνη, χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον, ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία ἠδὲ μὲν καὶ εὐπετέες κτήσασθαι, δόξη δὲ μόνον καὶ νόμῳ αἰσχροῦν· λυσιτελέστερα δὲ τῶν δικαίων τὰ ἄδικα ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος λέγουσι, καὶ πονηροὺς πλουσίους καὶ ἄλλας δυνάμεις ἔχοντας εὐδαιμονίζειν καὶ τιμᾶν εὐχερῶς ἐθέλουσιν δημοσία τε καὶ ἰδία, τοὺς δὲ ἀτιμάζειν καὶ ὑπερορᾶν, οἳ ἂν πη ἀσθενεῖς τε καὶ πένητες ᾧσιν, ὁμολογοῦντες αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι τῶν ἐτέρων. τούτων δὲ πάντων οἱ περὶ θεῶν τε λόγοι καὶ ἀρετῆς θαυμασιώτατοι λέγονται, ὡς ἄρα καὶ θεοὶ πολλοῖς μὲν ἀγαθοῖς δυστυχίας τε καὶ βίον κακὸν ἔνειμαν, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐναντίαν μοῖραν. ἀγύρται δὲ καὶ μάντεις ἐπὶ πλουσίων θύρας ἰόντες πείθουσιν ὡς ἔστι παρὰ σφίσι δύναμις ἐκ θεῶν ποριζομένη θυσίαις τε καὶ ἐπωδαῖς, εἴτε τι ἀδίκημά του γέγονεν αὐτοῦ ἢ προγόνων, ἀκεῖσθαι μεθ' ἠδονῶν τε καὶ ἐορτῶν, ἐάν τέ τινα ἐχθρὸν πημῆναι ἐθέλη, μετὰ σμικρῶν δαπανῶν ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάβει ἐπαγωγαῖς τισιν καὶ καταδέσμοις, τοὺς θεούς, ὡς φασιν, πείθοντές σφισιν ὑπηρετεῖν. τούτοις δὲ πᾶσιν

τοῖς λόγοις μάρτυρας ποιητὰς ἐπάγονται οἱ μὲν
κακίας πέρι, εὐπετείας διδόντες, ὡς

τὴν μὲν κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι

364D ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·

τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωῖτα θεοὶ προπάροισεν ἔθηκαν

καὶ τινα ὁδὸν μακρὰν τε καὶ τραχεῖαν καὶ ἀνάντη· οἱ
δὲ τῆς τῶν θεῶν ὑπ' ἀνθρώπων παραγωγῆς τὸν
᾽Ομηρον μαρτύρονται, ὅτι καὶ ἐκεῖνος εἶπεν —

λιστοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί,

καὶ τοὺς μὲν θυσίαισι καὶ εὐχολαῖς ἀγαναῖσιν

364E λοιβῆ τε κνίσση τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι

λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβῆη καὶ ἀμάρτη.

βίβλων δὲ ὄμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ ᾽Ορφέως,
Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐκγόνων, ὡς φασι, καθ' ἃς
θυηπολοῦσιν, πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ
πόλεις, ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων
365A διὰ θυσιῶν καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσι μὲν ἔτι ζῶσιν, εἰσὶ
δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἱ τῶν

ἐκεῖ κακῶν ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει.

365B ταῦτα πάντα, ἔφη, ὦ φίλε Σώκρατες, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα λεγόμενα ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας, ὡς ἄνθρωποι καὶ θεοὶ περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς, τί οἴομεθα ἀκουούσας νέων ψυχὰς ποιεῖν, ὅσοι εὐφρεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἐξ αὐτῶν ποῖός τις ἂν ὦν καὶ πῆ πορευθεῖς τὸν βίον ὡς ἄριστα διέλθοι; λέγοι γὰρ ἂν ἐκ τῶν εἰκότων πρὸς αὐτὸν κατὰ Πίνδαρον ἐκεῖνο τὸ πότερον δίκῃ τείχος ὕψιον ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς καὶ ἑμαυτὸν οὕτω περιφράξας διαβιῶ; τὰ μὲν γὰρ λεγόμενα δικαίῳ μὲν ὄντι μοι, εἰ μὴ καὶ δοκῶ ὄφελος οὐδὲν φασιν εἶναι, πόνους δὲ καὶ ζημίας φανεράς· ἀδίκῳ δὲ δόξαν δικαιοσύνης παρεσκευασμένῳ θρασπέσιος βίος λέγεται.

365C οὐκοῦν, ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλάθειαν βιᾶται καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτέον ὄλως· πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα κύκλω περὶ ἑμαυτὸν σκιαγραφίαν ἀρετῆς

περιγραπτέον, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἐλκτέον ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην. «ἀλλὰ γάρ, φησί τις, οὐ ῥάδιον αἰεὶ λανθάνειν κακὸν ὄντα.» οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν εὐπετές, φήσομεν, τῶν μεγάλων· ἀλλ' ὅμως, εἰ μέλλομεν εὐδαιμονήσειν, ταύτη ἰτέον, ὡς τὰ ἴχνη τῶν λόγων φέρει. ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν συνωμοσίας τε καὶ ἐταιρίας συνάξομεν, εἰσὶν τε πειθοῦς διδάσκαλοι σοφίαν δημηγορικὴν τε καὶ δικανικὴν διδόντες, ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην μὴ διδόναι. «ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάσασθαι δυνατόν.» οὐκοῦν, εἰ μὲν μὴ εἰσὶν ἢ μηδὲν αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπίνων μέλει, τί καὶ ἡμῖν μελητέον τοῦ λανθάνειν; εἰ δὲ εἰσὶ τε καὶ ἐπιμελοῦνται, οὐκ ἄλλοθεν τοι αὐτοὺς ἴσμεν ἢ ἀκηκόαμεν ἢ ἔκ τε τῶν νόμων καὶ τῶν γενεαλογησάντων ποιητῶν, οἳ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν ὡς εἰσὶν οἷοι θυσίαις τε καὶ εὐχολαῖς ἀγανῆσιν καὶ ἀναθήμασιν παράγεσθαι ἀναπειθόμενοι, οἷς ἢ ἀμφοτέρω ἢ οὐδέτερω πειστέον. εἰ δ' οὖν πειστέον, ἀδικητέον καὶ θυτέον ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων. δίκαιοι μὲν γὰρ ὄντες ἀζήμιοι μόνον ὑπὸ θεῶν

365D

365E

366A

ἐσόμεθα, τὰ δ' ἐξ ἀδικίας κέρδη ἀπωσόμεθα· ἄδικοι δὲ κερδανοῦμέν τε καὶ λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἀμαρτάνοντες, πείθοντες αὐτοὺς ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν. «ἀλλὰ γὰρ ἐν Ἄιδου δίκην δώσομεν ὧν ἂν ἐνθάδε ἀδικήσωμεν, ἢ αὐτοὶ ἢ παῖδες παίδων.» ἀλλ', ὦ φίλε, φήσει λογιζόμενος, αἱ τελεταὶ αὖ μέγα δύνανται καὶ οἱ λύσιοι θεοί, ὡς αἱ μέγισται πόλεις λέγουσι καὶ οἱ θεῶν παῖδες ποιηταὶ καὶ προφήται τῶν θεῶν γενόμενοι, οἱ ταῦτα οὕτως ἔχειν μηνύουσιν.

366B

κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον δικαιοσύνην ἂν πρὸ μεγίστης ἀδικίας αἰροίμεθ' ἂν, ἣν ἔαν μετ' εὐσχημοσύνης κιβδήλου κτησώμεθα, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις πράξομεν κατὰ νοῦν ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος λόγος; ἐκ δὴ πάντων τῶν εἰρημένων τίς μηχανή, ὦ Σώκρατες, δικαιοσύνην τιμᾶν ἐθέλειν ὧς τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς ἢ χρημάτων ἢ σώματος ἢ γένους, ἀλλὰ μὴ γελαῖν ἐπαινουμένης ἀκούοντα; ὡς δὴ τοι εἴ τις ἔχει ψευδῆ μὲν ἀποφῆναι ἃ εἰρήκαμεν, ἱκανῶς δὲ ἔγνωκεν ὅτι ἄριστον δικαιοσύνη, πολλήν που συγγνώμην ἔχει καὶ οὐκ ὀργίζεται τοῖς ἀδίκους, ἀλλ'

366C

οἶδεν ὅτι πλὴν εἴ τις θεία φύσει δυσχεραίνων τὸ
 366D ἀδικεῖν ἢ ἐπιστήμην λαβὼν ἀπέχεται αὐτοῦ, τῶν γε
 ἄλλων οὐδεὶς ἐκὼν δίκαιος, ἀλλ' ὑπὸ ἀνανδρίας ἢ
 γήρως ἢ τινος ἄλλης ἀσθενείας ψέγει τὸ ἀδικεῖν,
 ἀδυνατῶν αὐτὸ δρᾶν. ὡς δέ, δῆλον· ὁ γὰρ πρῶτος
 τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθὼν πρῶτος ἀδικεῖ, καθ'
 ὅσον ἂν οἶός τ' ᾦ. καὶ τούτων ἀπάντων οὐδὲν ἄλλο
 αἴτιον ἢ ἐκεῖνο, ὅθενπερ ἅπας ὁ λόγος οὗτος ὤρμησεν
 καὶ τῶδε καὶ ἐμοὶ πρὸς σέ, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν, ὅτι
 366E «ὦ θαυμάσιε, πάντων ὑμῶν, ὅσοι ἐπαινέται φατὲ
 δικαιοσύνης εἶναι, ἀπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡρώων ἀρξάμενοι,
 ὅσων λόγοι λελειμμένοι, μέχρι τῶν νῦν ἀνθρώπων
 οὐδεὶς πώποτε ἔψεξεν ἀδικίαν οὐδ' ἐπήνεσεν δικαιοσύνην
 ἄλλως ἢ δόξας τε καὶ τιμὰς καὶ δωρεὰς τὰς ἀπ'
 αὐτῶν γιγνομένας· αὐτὸ δ' ἐκάτερον τῆ αὐτοῦ δυνάμει
 τί δρᾷ, τῆ τοῦ ἔχοντος ψυχῆ ἐνόν, καὶ λαυθάνον
 θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἐν
 ποιήσει οὔτ' ἐν ἰδίῳ λόγῳ ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς τῶ
 λόγῳ ὡς τὸ μὲν μέγιστον κακῶν ὅσα ἴσχει ψυχὴ ἐν
 αὐτῇ, δικαιοσύνη δὲ μέγιστον ἀγαθόν.

567A

εἰ γὰρ οὕτως ἐλέγετο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ὑμῶν
καὶ ἐκ νέων ἡμᾶς ἐπείθετε, οὐκ ἂν ἀλλήλους
ἐφυλάττομεν μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ ἦν
ἕκαστος ἄριστος φύλαξ, δεδιὼς μὴ ἀδικῶν τῷ
μεγίστῳ κακῷ σύνοικος ἦ.»

567B

ταῦτα, ὦ Σώκρατες, ἴσως δὲ καὶ ἔτι τούτων
πλείω Θρασύμαχος τε καὶ ἄλλος πού τις ὑπὲρ
δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας λέγοιεν ἂν, μεταστρέφοντες
αὐτοῖν τὴν δύναμιν φορτικῶς, ὡς γέ μοι δοκεῖ. ἀλλ'
ἐγώ, οὐδὲν γὰρ σε δέομαι ἀποκρύπτεσθαι, σοῦ
ἐπιθυμῶν ἀκοῦσαι τάναντία, ὡς δύναμαι μάλιστα
κατατείνασ λέγω. μὴ οὖν ἡμῖν μόνον ἐνδείξῃ τῷ
λόγῳ ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί
ποιοῦσα ἑκατέρω τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὐτὴν ἢ μὲν
κακόν, ἢ δὲ ἀγαθόν ἐστιν· τὰς δὲ δόξας ἀφαίρει,
ὡσπερ Γλαύκων διεκελεύσατο. εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις
ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις,
οὐ τὸ δίκαιον φήσομεν ἐπαινεῖν σε ἀλλὰ τὸ δοκεῖν,
οὐδὲ τὸ ἄδικον εἶναι ψέγειν ἀλλὰ τὸ δοκεῖν, καὶ
παρακελεύεσθαι ἄδικον ὄντα λανθάνειν, καὶ ὁμολογεῖν
Θρασυμάχῳ ὅτι τὸ μὲν δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθόν,

567C

συμφέρον τοῦ κρείττονος, τὸ δὲ ἄδικον αὐτῷ μὲν
 συμφέρον καὶ λυσιτελοῦν, τῷ δὲ ἥττονι ἀσύμφορον.
 ἐπειδὴ οὖν ὡμολόγησας τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἶναι
 δικαιοσύνην, ἃ τῶν τε ἀποβαινόντων ἀπ' αὐτῶν ἔνεκα
 ἄξια κεκτῆσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὰ αὐτῶν, οἶον
 567D ὄρα̃ν, ἀκούειν, φρονεῖν, καὶ ὑγιαίνειν δῆ, καὶ ὅσ' ἄλλα
 ἀγαθὰ γόνιμα τῇ αὐτῶν φύσει ἀλλ' οὐ δόξη ἐστίν,
 τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαινέσον δικαιοσύνης, ὃ αὐτὴ δι'
 αὐτὴν τὸν ἔχοντα ὀνίνησιν καὶ ἀδικία βλάπτει,
 μισθοὺς δὲ καὶ δόξας πάρες ἄλλοις ἐπαινεῖν· ὡς ἐγὼ
 τῶν μὲν ἄλλων ἀποδεχοίμην ἂν οὕτως ἐπαινούντων
 δικαιοσύνην καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ
 αὐτῶν καὶ μισθοὺς ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων,
 σοῦ δὲ οὐκ ἂν, εἰ μὴ σὺ κελεύοις, διότι πάντα τὸν
 567E βίον οὐδὲν ἄλλο σκοπῶν διελήλυθας ἢ τοῦτο. μὴ οὖν
 ἡμῖν ἐνδείξῃ μόνον τῷ λόγῳ ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας
 κρείττον, ἀλλὰ καὶ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα
 αὐτὴ δι' αὐτὴν, ἐάντε λανθάνῃ ἐάντε μὴ θεοὺς τε καὶ
 ἀνθρώπους, ἢ μὲν ἀγαθόν, ἢ δὲ κακόν ἐστι.

καὶ ἐγὼ ἀκούσας, αἰεὶ μὲν δῆ τὴν φύσιν τοῦ τε
 Γλαύκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἠγάμην, ἀτὰρ οὖν

368A καὶ τότε πάνυ γε ἤσθην καὶ εἶπον· οὐ κακῶς εἰς ὑμᾶς, ὧ παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀρχὴν τῶν ἐλεγείων ἐποίησεν ὁ Γλαύκωνος ἐραστής, εὐδοκιμήσαντας περὶ τὴν Μεγαροῖ μάχην, εἰπὼν —

παῖδες Ἀρίστωνος, κλεινοῦ θείου γένος ἀνδρός·

τοῦτό μοι, ὧ φίλοι, εὔδοκεῖ ἔχειν· πάνυ γὰρ θεῖον πεπόνθατε, εἰ μὴ πέπεισθε ἀδικίαν δικαιοσύνης ἄμεινον εἶναι, οὕτω δυνάμενοι εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. δοκεῖτε δὴ μοι 368B ὡς ἀληθῶς οὐ πεπεῖσθαι — τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου τοῦ ὑμετέρου τρόπου, ἐπεὶ κατὰ γε αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠπίστου ἂν ὑμῖν — ὅσω δὲ μᾶλλον πιστεύω, τοσοῦτω μᾶλλον ἀπορῶ ὅτι χρήσωμαι. οὔτε γὰρ ὅπως βοηθῶ ἔχω· δοκῶ γάρ μοι ἀδύνατος εἶναι — σημεῖον δέ μοι, ὅτι ἂν πρὸς Θρασύμαχον λέγων ὤμην ἀποφαίνειν ὡς ἄμεινον δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου — οὔτ' αὖ ὅπως μὴ βοηθήσω ἔχω· δέδοικα γὰρ μὴ οὐδ' ὅσιον ἦ παραγενόμενον δικαιοσύνη 368C κακηγορουμένη ἀπαγορεύειν καὶ μὴ βοηθεῖν ἔτι ἐμπνέοντα καὶ δυνάμενον φθέγγεσθαι. κράτιστον οὖν οὕτως ὅπως δύναμαι ἐπικουρεῖν αὐτῇ.

ὁ τε οὖν Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο παντὶ τρόπῳ βοηθῆσαι καὶ μὴ ἀνεῖναι τὸν λόγον, ἀλλὰ διερευνήσασθαι τί τέ ἐστὶν ἐκάτερον καὶ περὶ τῆς ὠφελίας αὐτοῖν τάληθές ποτέρως ἔχει. εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι τὸ ζήτημα ᾧ ἐπιχειροῦμεν οὐ φαῦλον ἀλλ' ὄξυ βλέποντος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. ἐπειδὴ οὖν ἡμεῖς οὐ δεινοί, δοκῶ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τοιαύτην ποιήσασθαι ζήτησιν αὐτοῦ, οἴανπερ ἂν εἰ προσέταξέ τις γράμματα σμικρὰ πόρρωθεν ἀναγνῶναι μὴ πάνυ ὄξυ βλέπουσιν, ἔπειτά τις ἐνενόησεν, ὅτι τὰ αὐτὰ γράμματα ἔστι που καὶ ἄλλοθι μείζω τε καὶ ἐν μείζονι, ἔρμαιον ἂν ἐφάνη οἶμαι ἐκεῖνα πρῶτον ἀναγνόντας οὕτως ἐπισκοπεῖν τὰ ἐλάττω, εἰ τὰ αὐτὰ ὄντα τυγχάνει.

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ τί τοιοῦτον, ᾧ Σώκρατες, ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον ζητήσῃ καθορᾶς;

ἐγώ σοι, ἔφην, ἐρῶ. δικαιοσύνη, φαμέν, ἔστι μὲν ἀνδρὸς ἐνός, ἔστι δέ που καὶ ὅλης πόλεως;

πάνυ γε, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν μείζον πόλις ἐνός ἀνδρός;

μείζον, ἔφη.

569A

ἴσως τοίνυν πλείων ἂν δικαιοσύνη ἐν τῷ μείζονι ἐνείη καὶ ῥάων καταμαθεῖν. εἰ οὖν βούλεσθε, πρῶτον ἐν ταῖς πόλεσι ζητήσωμεν ποῖόν τί ἐστιν· ἔπειτα οὕτως ἐπισκεψώμεθα καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ, τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέα ἐπισκοποῦντες.

ἀλλά μοι δοκεῖς, ἔφη, καλῶς λέγειν.

ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εἰ γιγνομένην πόλιν θεασαίμεθα λόγῳ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς ἴδοιμεν ἂν γιγνομένην καὶ τὴν ἀδικίαν;

τάχ' ἂν, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν γενομένου αὐτοῦ ἐλπίς εὐπετέστερον ἰδεῖν ὃ ζητοῦμεν;

569B

πολύ γε.

δοκεῖ οὖν χρῆναι ἐπιχειρῆσαι περαίνειν; οἶμαι μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον ἔργον αὐτὸ εἶναι· σκοπεῖτε οὖν.

ἔσκεπται, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ μὴ ἄλλως ποίει.

γίγνεται τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πόλις, ὡς ἐγῶμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ὧν ἐνδεής· ἢ τίν' οἶει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν;

οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς.

389C

οὕτω δὴ ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος ἄλλον, ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρεία, πολλῶν δεόμενοι, πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες κοινωνοὺς τε καὶ βοηθοὺς, ταύτη τῇ συνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν ὄνομα· ἦ γάρ;

πάνυ μὲν οὔν.

μεταδίδωσι δὴ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἴομενος αὐτῷ ἄμεινον εἶναι;

πάνυ γε.

ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς ποιῶμεν πόλιν· ποιήσει δὲ αὐτήν, ὡς ἔοικεν, ἢ ἡμετέρα χρεία.

πῶς δ' οὐ;

369D

ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη τῶν χρειῶν ἡ τῆς τροφῆς παρασκευὴ τοῦ εἶναί τε καὶ ζῆν ἕνεκα.

παντάπασί γε.

δευτέρα δὴ οἰκήσεως, τρίτη δὲ ἐσθῆτος καὶ τῶν τοιούτων.

ἔστι ταῦτα.

φέρε δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς ἢ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δὲ τις ὑφάντης; ἢ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν ἢ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτήν;

πάνυ γε.

εἶη δ' ἂν ἢ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν.

369E

φαίνεται.

370A

τί δὴ οὖν; ἓνα ἕκαστον τούτων δεῖ τὸ αὐτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι, οἷον τὸν γεωργὸν ἓνα ὄντα παρασκευάζειν σιτία τέτταρσιν καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἢ ἀμελήσαντα ἑαυτῷ μόνον τέταρτον μέρος ποιεῖν τούτου τοῦ σίτου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου, τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρέβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων, καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὐτὸν τὰ αὐτοῦ πράττειν;

καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη· ἀλλ' ἴσως, ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾶον ἢ ἕκείνως.

370B

οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, μὰ Δία ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σοῦ, ὅτι πρῶτον μὲν ἡμῶν φύεται ἕκαστος οὐ πάνυ ὅμοιος ἐκάστῳ, ἀλλὰ διαφέρων τὴν φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πράξει. ἢ οὐ δοκεῖ σοι;

ἔμοιγε.

τί δέ; πότερον κάλλιον πράττει ἂν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς;

ὅταν, ἧ δ' ὅς, εἷς μίαν.

ἀλλὰ μὴν οἶμαι καὶ τόδε δῆλον, ὡς, ἐάν τις τινος παρῆ ἔργου καιρόν, διόλλυται.

δῆλον γάρ.

οὐ γὰρ οἶμαι ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ' ἀνάγκη τὸν πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν μὴ ἐν παρέργου μέρει.

ἀνάγκη.

ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίνεται καὶ κάλλιον καὶ ῥᾶον, ὅταν εἷς ἐν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττη.

παντάπασι μὲν οὖν.

πλειόνων δὴ, ὧ Ἀδείμαντε, δεῖ πολιτῶν ἢ τεττάρων ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ γεωργός, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην, οὐδὲ τᾶλλα ὄργανα ὅσα περὶ γεωργίαν. οὐδ' αὖ ὁ

οἰκοδόμος· πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. ὡσαύτως δ' ὁ
 ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος· ἢ οὐ;

ἀληθῆ.

τέκτονες δὴ καὶ χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ
 δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι,
 συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν.

πάνυ μὲν οὖν.

370E

ἀλλ' οὐκ ἂν πῶ πάνυ γε μέγα τι εἶη, εἰ αὐτοῖς
 βουκόλους τε καὶ ποιμένας τούς τε ἄλλους νομέας
 προσθεῖμεν, ἵνα οἳ τε γεωργοὶ ἐπὶ τὸ ἀροῦν ἔχοιεν
 βοῦς, οἳ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν
 γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ
 σκυτοτόμοι δέρμασιν τε καὶ ἐρίοις.

οὐδέ γε, ἢ δ' ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἶη ἔχουσα
 πάντα ταῦτα.

ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, κατοικίσαι γε αὐτὴν τὴν
 πόλιν εἰς τοιοῦτον τόπον οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ
 δεήσεται, σχεδὸν τι ἀδύνατον.

ἀδύνατον γάρ.

προσδεήσεται ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιοῦσιν ὧν δεῖται.

δεήσεται.

καὶ μὴν κενὸς ἂν ἴη ὁ διάκονος, μηδὲν ἄγων ὧν ἐκεῖνοι δέονται παρ' ὧν ἂν κομίζονται ὧν ἂν αὐτοῖς χρεία, κενὸς ἄπεισιν. ἦ γάρ;

δοκεῖ μοι.

δεῖ δὴ τὰ οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἷα καὶ ὅσα ἐκείνοις ὧν ἂν δέωνται.

δεῖ γάρ.

πλειόνων δὴ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει.

πλειόνων γάρ.

καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που τῶν τε εἰσαξόντων καὶ ἐξαξόντων ἕκαστα. οὗτοι δέ εἰσιν ἔμποροι ἦ γάρ;

ναί.

καὶ ἐμπόρων δὴ δεησόμεθα.

πάνυ γε.

καὶ ἐὰν μὲν γε κατὰ θάλατταν ἢ ἐμπορία
 571B γίγνηται, συχνῶν καὶ ἄλλων προσδεήσεται τῶν
 ἐπιστημόνων τῆς περὶ τὴν θάλατταν ἐργασίας.

συχνῶν μέντοι.

τί δὲ δὴ; ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πῶς ἀλλήλοις
 μεταδώσουσιν ὧν ἂν ἕκαστοι ἐργάζωνται; ὧν δὴ ἔνεκα
 καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι πόλιν ὠκίσαμεν.

δῆλον δὴ, ἧ δ' ὅς, ὅτι πωλοῦντες καὶ ὠνούμενοι.

ἀγορὰ δὴ ἡμῖν καὶ νόμισμα σύμβολον τῆς ἀλλαγῆς
 ἔνεκα γενήσεται ἐκ τούτου.

πάνυ μὲν οὔν.

ἂν οὔν κομίσας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἀγορὰν τι ὧν
 571C ποιεῖ, ἢ τις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν αὐτὸν

χρόνον ἤκη τοῖς δεομένοις τὰ παρ' αὐτοῦ ἀλλάξασθαι, ἀργήσει τῆς αὐτοῦ δημιουργίας καθήμενος ἐν ἀγορᾷ;

οὐδαμῶς, ἧ δ' ὅς, ἀλλὰ εἰσὶν οἱ τοῦτο ὁρῶντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσιν ταύτην, ἐν μὲν ταῖς ὁρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι σχεδόν τι οἱ ἀσθενέστατοι τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοί τι ἄλλο ἔργον πράττειν. αὐτοῦ γὰρ δεῖ μένοντας αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν τὰ μὲν ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν ὅσοι τι δέονται πρίασθαι.

αὕτη ἄρα, ἧν δ' ἐγώ, ἡ χρεία καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει. ἢ οὐ καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἰδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους;

πάνυ μὲν οὔν.

ἔτι δὴ τινες, ὡς ἐγῶμαι, εἰσὶ καὶ ἄλλοι διάκονοι, οἱ ἂν τὰ μὲν τῆς διανοίας μὴ πάνυ ἀξιοκοινωνητοὶ ᾧσιν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἰσχὺν ἱκανὴν ἐπὶ τοὺς πόνους ἔχωσιν· οἱ δὴ πωλοῦντες τὴν τῆς ἰσχύος χρείαν, τὴν

τιμὴν ταύτην μισθὸν καλοῦντες, κέκληνται, ὡς ἐγῶμαι, μισθωτοί· ἢ γάρ;

πάνυ μὲν οὔν.

πλήρωμα δὴ πόλεώς εἰσιν, ὡς ἔοικε, καὶ μισθωτοί.

δοκεῖ μοι.

ἄρ' οὔν, ὦ Ἀδείμαντε, ἤδη ἡμῖν ηὔξεται ἡ πόλις, ὥστ' εἶναι τελέα;

ἴσως.

ποῦ οὔν ἂν ποτε ἐν αὐτῇ εἶη ἢ τε δικαιοσύνη καὶ ἢ ἀδικία; καὶ τίνι ἅμα ἐγγενομένη ὧν ἐσκέμμεθα;

572A

ἐγὼ μὲν, ἔφη, οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες, εἰ μὴ που ἐν αὐτῶν τούτων χρεῖα τινὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους.

ἀλλ' ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, καλῶς λέγεις· καὶ σκεπτέον γε καὶ οὐκ ἀποκνητέον.

πρῶτον οὔν σκεψώμεθα τίνα τρόπον διαιτῆσονται οἱ οὔτω παρεσκευασμένοι. ἄλλο τι ἢ σῖτόν τε ποιοῦντες καὶ οἶνον καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα; καὶ

οἰκοδομησάμενοι οἰκίας, θέρους μὲν τὰ πολλὰ γυμνοί
 372B τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάζονται, τοῦ δὲ χειμῶνος
 ἠμφιεσμένοι τε καὶ ὑποδεδεμένοι ἱκανῶς· θρέφονται δὲ
 ἐκ μὲν τῶν κριθῶν ἄλφιτα σκευαζόμενοι, ἐκ δὲ τῶν
 πυρῶν ἄλευρα, τὰ μὲν πέψαντες, τὰ δὲ μάξαντες,
 μάζας γενναίας καὶ ἄρτους ἐπὶ κάλαμόν τινα
 παραβαλλόμενοι ἢ φύλλα καθαρά, κατακλινέντες ἐπὶ
 στιβάδων ἐστρωμένων μίλακί τε καὶ μυρρίναις,
 εὐωχῆσονται αὐτοί τε καὶ τὰ παιδιά, ἐπιπίνοντες τοῦ
 οἴνου, ἐστεφανωμένοι καὶ ὑμνοῦντες τοὺς θεούς, ἠδέως
 372C συνόντες ἀλλήλοις, οὐχ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν ποιούμενοι
 τοὺς παῖδας, εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον.

καὶ ὁ Γλαύκων ὑπολαβὼν, ἄνευ ὄψου, ἔφη, ὡς
 ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἄνδρας ἐστιωμένους.

ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἐπελαθόμην ὅτι καὶ
 ὄψον ἔξουσιν, ἄλας τε δῆλον ὅτι καὶ ἐλάας καὶ τυρόν,
 καὶ βολβούς καὶ λάχανά γε, οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς
 ἐψήματα, ἐψήσονται. καὶ τραγήματά που
 παραθήσομεν αὐτοῖς τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων καὶ
 372D κυάμων, καὶ μύρτα καὶ φηγούς σποδιοῦσιν πρὸς τὸ

πῦρ, μετρίως ὑποπίνοντες· καὶ οὕτω διάγοντες τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας, ὡς εἰκός, γηραιοὶ τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν.

καὶ ὅς, εἰ δὲ ὑῶν πόλιν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες;

ἀλλὰ πῶς χρή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων;

ἄπερ νομίζεται, ἔφη· ἐπὶ τε κλινῶν κατακειῖσθαι οἶμαι τοὺς μέλλοντας μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τραπεζῶν δειπνεῖν, καὶ ὄψα ἄπερ καὶ οἱ νῦν ἔχουσι καὶ τραγήματα.

εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· μανθάνω. οὐ πόλιν, ὡς ἔοικε, σκοποῦμεν μόνον ὅπως γίγνεται, ἀλλὰ καὶ τρυφῶσαν πόλιν. ἴσως οὖν οὐδὲ κακῶς ἔχει· σκοποῦντες γὰρ καὶ τοιαύτην τάχ' ἂν κατίδοιμεν τήν τε δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ὅπη ποτὲ ταῖς πόλεσιν ἐμφύονται. ἢ μὲν οὖν ἀληθινὴ πόλις δοκεῖ μοι εἶναι ἣν διεληλύθαμεν, ὥσπερ ὑγιῆς τις· εἰ δ' αὖ βούλεσθε, καὶ φλεγμαίνουσαν πόλιν θεωρήσωμεν· οὐδὲν ἀποκωλύει.

575A

ταῦτα γὰρ δὴ τισιν, ὡς δοκεῖ, οὐκ ἐξαρκέσει, οὐδὲ αὕτη ἢ δίαίτα, ἀλλὰ κλῖναί τε προσέσονται καὶ τράπεζαι καὶ τᾶλλα σκεύη, καὶ ὄψα δὴ καὶ μύρα καὶ θυμιάματα καὶ ἑταῖραι καὶ πέμματα, καὶ ἕκαστα τούτων παντοδαπά. καὶ δὴ καὶ ἃ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν οὐκέτι τὰναγκαῖα θετέον, οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα, ἀλλὰ τὴν τε ζωγραφίαν κινητέον καὶ τὴν ποικιλίαν, καὶ χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κτητέον. ἦ γάρ;

575B

ναί, ἔφη.

575C

οὐκοῦν μείζονά τε αὖ τὴν πόλιν δεῖ ποιεῖν· ἐκείνη γὰρ ἢ ὑγιεινὴ οὐκέτι ἱκανή, ἀλλ' ἤδη ὄγκου ἐμπληστέα καὶ πλήθους, ἃ οὐκέτι τοῦ ἀναγκαίου ἔνεκά ἐστιν ἐν ταῖς πόλεσιν, οἷον οἱ τε θερευταὶ πάντες οἱ τε μιμηταί, πολλοὶ μὲν οἱ περὶ τὰ σχήματά τε καὶ χρώματα, πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικὴν, ποιηταί τε καὶ τούτων ὑπηρέται, ῥαψωδοί, ὑποκριταί, χορευταί, ἐργολάβοι, σκευῶν τε παντοδαπῶν δημιουργοί, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν περὶ τὸν γυναικεῖον κόσμον. καὶ δὴ καὶ διακόνων πλειόνων

δεησόμεθα· ἢ οὐ δοκεῖ δεήσειν παιδαγωγῶν, τιτθῶν, τροφῶν, κομμωτριῶν, κουρέων, καὶ αὖ ὀψοποιῶν τε καὶ μαγείρων; ἔτι δὲ καὶ συβωτῶν προσδεησόμεθα· τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν — ἔδει γὰρ οὐδέν — ἐν δὲ ταύτῃ καὶ τούτου προσδεήσει. δεήσει δὲ καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων παμπόλλων, εἴ τις αὐτὰ ἔδεται· ἢ γάρ;

πῶς γὰρ οὐ;

378D

οὐκοῦν καὶ ἰατρῶν ἐν χρείαις ἐσόμεθα πολὺ μᾶλλον οὕτω διαιτώμενοι ἢ ὡς τὸ πρότερον;

πολύ γε.

καὶ ἡ χώρα γέ που, ἢ τότε ἱκανὴ τρέφειν τοὺς τότε, σμικρὰ δὴ ἐξ ἱκανῆς ἔσται. ἢ πῶς λέγομεν;

οὕτως, ἔφη.

οὐκοῦν τῆς τῶν πλησίον χώρας ἡμῖν ἀποτμητέον, εἰ μέλλομεν ἱκανὴν ἔξειν νέμειν τε καὶ ἀροῦν, καὶ ἐκεῖνοις αὖ τῆς ἡμετέρας, εἰ καὶ ἐκεῖνοι ἀφῶσιν

αὐτοὺς ἐπὶ χρημάτων κτήσιν ἄπειρον, ὑπερβάντες τὸν τῶν ἀναγκαίων ὄρον;

373E

πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες.

πολεμήσομεν δὴ τὸ μετὰ τοῦτο, ὦ Γλαύκων; ἢ πῶς ἔσται;

οὕτως, ἔφη.

καὶ μηδέν γέ πω λέγωμεν, ἦν δ' ἐγώ, μήτ' εἴ τι κακὸν μήτ' εἴ ἀγαθὸν ὁ πόλεμος ἐργάζεται, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι πολέμου αὖ γένεσιν ηὔρηκαμεν, ἐξ ὧν μάλιστα ταῖς πόλεσιν καὶ ἰδία καὶ δημοσία κακὰ γίνονται, ὅταν γίννηται.

πάνυ μὲν οὖν.

374A

ἔτι δὴ, ὦ φίλε, μείζονος τῆς πόλεως δεῖ οὐ τι σμικρῶ, ἀλλ' ὄλω στρατοπέδῳ, ὃ ἐξελθὸν ὑπὲρ τῆς οὐσίας ἀπάσης καὶ ὑπὲρ ὧν νυνδὴ ἐλέγομεν διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσιν.

τί δέ; ἦ δ' ὅς· αὐτοὶ οὐχ ἱκανοί;

οὐκ, εἰ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ὠμολογήσαμεν καλῶς, ἠνίκα ἐπλάττομεν τὴν πόλιν· ὠμολογοῦμεν δέ που, εἰ μέμνησαι, ἀδύνατον ἓνα πολλὰς καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας.

ἀληθῆ λέγεις, ἔφη.

374B

τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ἢ περὶ τὸν πόλεμον ἀγωνία οὐ τεχνικὴ δοκεῖ εἶναι;

καὶ μάλα, ἔφη.

ἦ οὖν τι σκυτικῆς δεῖ μᾶλλον κήδεσθαι ἢ πολεμικῆς;

οὐδαμῶς.

374C

ἀλλ' ἄρα τὸν μὲν σκυτοτόμον διεκωλύομεν μήτε γεωργὸν ἐπιχειρεῖν εἶναι ἅμα μήτε ὑφάντην μήτε οἰκοδόμον ἀλλὰ σκυτοτόμον, ἵνα δὴ ἡμῖν τὸ τῆς σκυτικῆς ἔργον καλῶς γίγνοιτο, καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ ἑκάστῳ ὡσαύτως ἐν ἀπεδίδομεν, πρὸς δ' ἐπεφύκει ἕκαστος καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν ἄγων διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος οὐ παριεῖς τοὺς καιροὺς

καλῶς ἀπεργάσεσθαι· τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον
 πότερον οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα; ἢ
 οὕτω ῥάδιον, ὥστε καὶ γεωργῶν τις ἅμα πολεμικὸς
 ἔσται καὶ σκυτοτομῶν καὶ ἄλλην τέχνην ἠντινοῦν
 ἐργαζόμενος, πεττευτικὸς δὲ ἢ κυβευτικὸς ἰκανῶς οὐδ'
 ἂν εἷς γένοιτο μὴ αὐτὸ τοῦτο ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύων,
 ἀλλὰ παρέργω χρώμενος;

374D

καὶ ἀσπίδα μὲν λαβῶν ἢ τι ἄλλο τῶν πολεμικῶν
 ὄπλων τε καὶ ὀργάνων αὐθήμερον ὀπλιτικῆς ἢ τινος
 ἄλλης μάχης τῶν κατὰ πόλεμον ἰκανὸς ἔσται
 ἀγωνιστής, τῶν δὲ ἄλλων ὀργάνων οὐδὲν οὐδένα
 δημιουργὸν οὐδὲ ἀθλητὴν ληφθὲν ποιήσῃ, οὐδ' ἔσται
 χρήσιμον τῷ μήτε τὴν ἐπιστήμην ἐκάστου λαβόντι
 μήτε τὴν μελέτην ἰκανὴν παρασχομένῳ;

πολλοῦ γὰρ ἂν, ἢ δ' ὅς, τὰ ὄργανα ἦν ἄξια.

374E

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅσω μέγιστον τὸ τῶν φυλάκων
 ἔργον, τοσοῦτω σχολῆς τε τῶν ἄλλων πλείστης ἂν
 εἶη καὶ αὖ τέχνης τε καὶ ἐπιμελείας μεγίστης
 δεόμενον.

οἶμαι ἔγωγε, ἢ δ' ὅς.

ἄρ' οὖν οὐ καὶ φύσεως ἐπιτηδεΐας εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμα;

πῶς δ' οὐ;

ἡμέτερον δὴ ἔργον ἂν εἴη, ὡς ἔοικεν, εἴπερ οἰοί τ' ἐσμέν, ἐκλέξασθαι τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτήδεια εἰς πόλεως φυλακὴν.

ἡμέτερον μέντοι.

μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἠράμεθα· ὅμως δὲ οὐκ ἀποδειλιατέον, ὅσον γ' ἂν δύναμις παρείκη.

575A

οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.

οἶει οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν φύσιν γενναίου σκύλακος εἰς φυλακὴν νεανίσκου εὐγενοῦς;

τὸ ποῖον λέγεις;

οἶον ὀξύν τέ που δεῖ αὐτοῖν ἐκάτερον εἶναι πρὸς αἴσθησιν καὶ ἐλαφρὸν πρὸς τὸ αἰσθανόμενον

διωκάθειν, καὶ ἰσχυρὸν αὖ, ἐὰν δέη ἐλόντα
διαμάχεσθαι.

δεῖ γὰρ οὖν, ἔφη, πάντων τούτων.

καὶ μὴν ἀνδρεῖόν γε, εἶπερ εὔμαχεῖται.

πῶς δ' οὐ;

ἀνδρεῖος δὲ εἶναι ἄρα ἐθελήσει ὁ μὴ θυμοειδῆς εἶτε
ἵππος εἶτε κύων ἢ ἄλλο ὅτιοῦν ζῷον; ἢ οὐκ
ἐννενόηκας ὡς ἄμαχόν τε καὶ ἀνίκητον θυμός, οὗ
παρόντος ψυχῆ πᾶσα πρὸς πάντα ἀφοβός τέ ἐστι καὶ
ἀήττητος;

ἐννενόηκα.

τὰ μὲν τοίνυν τοῦ σώματος οἶον δεῖ τὸν φύλακα
εἶναι, δῆλα.

ναί.

καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ὅτι γε θυμοειδῆ.

καὶ τοῦτο.

πῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, οὐκ ἄγριοι ἀλλήλοις τε ἔσονται καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὄντες τοιοῦτοι τὰς φύσεις;

μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐ ῥαδίως.

375C

ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους πρᾶους αὐτοὺς εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους χαλεπούς· εἰ δὲ μή, οὐ περιμενοῦσιν ἄλλους σφᾶς διολέσαι, ἀλλ' αὐτοὶ φθῆσονται αὐτὸ δράσαντες.

ἀληθῆ, ἔφη.

τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ποιήσομεν; πόθεν ἅμα πρᾶον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος εὐρήσομεν; ἐναντία γάρ που θυμοειδεῖ πραεῖα φύσις.

φαίνεται.

375D

ἀλλὰ μέντοι τούτων γε ὁποτέρου ἂν στέρηται, φύλαξ ἀγαθὸς οὐ μὴ γένηται· ταῦτα δὲ ἀδυνάτοις ἔοικεν, καὶ οὕτω δὴ συμβαίνει ἀγαθὸν φύλακα ἀδύνατον γενέσθαι.

κινδυνεύει, ἔφη.

καὶ ἐγὼ ἀπορήσας τε καὶ ἐπισκεψάμενος τὰ
ἔμπροσθεν, δικαίως γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἀποροῦμεν·
ἦς γὰρ προυθέμεθα εἰκόνος ἀπελείφθημεν.

πῶς λέγεις;

οὐκ ἐννενοήκαμεν ὅτι εἰσὶν ἄρα φύσεις οἷας ἡμεῖς
οὐκ ᾠήθημεν, ἔχουσαι τάναντία ταῦτα.

ποῦ δὴ;

375E

ἴδοι μὲν ἂν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζώοις, οὐ μεντᾶν
ἦκιστα ἐν ὧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι. οἶσθα
γάρ που τῶν γενναίων κυνῶν, ὅτι τοῦτο φύσει αὐτῶν
τὸ ἦθος, πρὸς μὲν τοὺς συνήθεις τε καὶ γνωρίμους ὡς
οἶόν τε πραοτάτους εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς ἀγνωῶτας
τούναντίον.

οἶδα μέντοι.

τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δυνατόν, καὶ οὐ παρὰ
φύσιν ζητοῦμεν τοιοῦτον εἶναι τὸν φύλακα.

οὐκ ἔοικεν.

ἄρ' οὖν σοι δοκεῖ ἔτι τοῦδε προσδεῖσθαι ὁ φυλακικὸς ἐσόμενος, πρὸς τῷ θυμοειδεῖ ἔτι προσγενέσθαι φιλόσοφος τὴν φύσιν;

576A

πῶς δὴ; ἔφη· οὐ γὰρ ἐννοῶ.

καὶ τοῦτο, ἣν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς κυσὶν κατόψει, ὃ καὶ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ θηρίου.

τὸ ποῖον;

ὅτι ὄν μὲν ἂν ἴδη ἀγνώτα, χαλεπαίνει, οὐδὲ ἐν κακὸν προπεπονθώς· ὄν δ' ἂν γνώριμον, ἀσπάζεται, καὶ μὴδὲν πώποτε ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθη. ἢ οὐπω τοῦτο ἐθαύμασας;

οὐ πάνυ, ἔφη, μέχρι τούτου προσέσχον τὸν νοῦν· ὅτι δέ που δρᾷ ταῦτα, δῆλον.

576B

ἀλλὰ μὴν κομψόν γε φαίνεται τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον.

πῆ δὴ;

ἦι, ἦν δ' ἐγώ, ὄψιν οὐδενὶ ἄλλω φίλην καὶ ἐχθρὰν
 διακρίνει ἢ τῷ τὴν μὲν καταμαθεῖν, τὴν δὲ ἀγνοῆσαι.
 καίτοι πῶς οὐκ ἂν φιλομαθὲς εἶη συνέσει τε καὶ
 ἀγνοία ὀριζόμενον τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον;

οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ὅπως οὔ.

ἀλλὰ μέντοι, εἶπον ἐγώ, τό γε φιλομαθὲς καὶ
 φιλόσοφον ταῦτόν;

ταῦτόν γάρ, ἔφη.

οὐκοῦν θαρρόοῦντες τιθῶμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, εἰ
 576C μέλλει πρὸς τοὺς οἰκεῖους καὶ γνωρίμους πρᾶός τις
 ἔσεσθαι, φύσει φιλόσοφον καὶ φιλομαθῆ αὐτόν δεῖν
 εἶναι;

τιθῶμεν, ἔφη.

φιλόσοφος δὴ καὶ θυμοειδῆς καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς
 ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς κάγαθος
 ἔσεσθαι φύλαξ πόλεως.

παντάπασι μὲν οὔν, ἔφη.

376D

οὗτος μὲν δὴ ἂν οὕτως ὑπάρχοι. θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν οὗτοι καὶ παιδευθήσονται τίνα τρόπον; καὶ ἄρα τι προύργου ἡμῖν ἐστὶν αὐτὸ σκοποῦσι πρὸς τὸ κατιδεῖν οὕπερ ἔνεκα πάντα σκοποῦμεν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀδικίαν τίνα τρόπον ἐν πόλει γίγνεται; ἵνα μὴ ἐῶμεν ἱκανὸν λόγον ἢ συχνὸν διεξιῶμεν.

καὶ ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφός, πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε προσδοκῶ προύργου εἶναι εἰς τοῦτο ταύτην τὴν σκέψιν.

μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, οὐκ ἄρα ἀφετέον, οὐδ' εἰ μακροτέρα τυγχάνει οὔσα.

οὐ γὰρ οὖν.

ἴθι οὖν, ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες λόγῳ παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας.

376E

ἀλλὰ χρεή.

τίς οὖν ἡ παιδεία; ἢ χαλεπὸν εὐρεῖν βελτίω τῆς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου ηὔρημένης; ἐστὶν δέ που ἢ μὲν ἐπὶ σώμασι γυμναστική, ἢ δ' ἐπὶ ψυχῇ μουσική.

ἔστιν γάρ.

ἄρ' οὖν οὐ μουσικῇ πρότερον ἀρξόμεθα παιδεύοντες ἢ γυμναστικῇ;

πῶς δ' οὐ;

μουσικῆς δ', εἶπον, τιθεῖς λόγους, ἢ οὐ;

ἔγωγε.

λόγων δὲ διττὸν εἶδος, τὸ μὲν ἀληθές, ψεῦδος δ' ἕτερον;

ναί.

377A

παιδευτέον δ' ἐν ἀμφοτέροις, πρότερον δ' ἐν τοῖς ψευδέσιν;

οὐ μανθάνω, ἔφη, πῶς λέγεις.

οὐ μανθάνεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρῶτον τοῖς παιδίοις μύθους λέγομεν; τοῦτο δὲ που ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ψεῦδος, ἐνὶ δὲ καὶ ἀληθῆ. πρότερον δὲ μύθοις πρὸς τὰ παιδιά ἢ γυμνασίοις χρώμεθα.

ἔστι ταῦτα.

τοῦτο δὴ ἔλεγον, ὅτι μουσικῆς πρότερον ἀπτέον ἢ γυμναστικῆς.

ὁρθῶς, ἔφη.

377B οὐκοῦν οἶσθ' ὅτι ἀρχὴ παντὸς ἔργου μέγιστον, ἄλλως τε δὴ καὶ νέω καὶ ἀπαλῶ ὄτρωοῦν; μάλιστα γὰρ δὴ τότε πλάττεται, καὶ ἐνδύεται τύπος ὃν ἂν τις βούληται ἐνσημῆνασθαι ἐκάστω.

κομιδῆ μὲν οὔν.

ἄρ' οὔν ῥαδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ τῶν ἐπιτυχόντων μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίας δόξας ἐκείναις ἄς, ἐπειδὰν τελεωθῶσιν, ἔχειν οἰησόμεθα δεῖν αὐτούς;

οὐδ' ὁπωστιοῦν παρήσομεν.

377C πρῶτον δὴ ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἐπιστατητέον τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ ὃν μὲν ἂν καλὸν μῦθον ποιήσωσιν, ἐγκριτέον, ὃν δ' ἂν μή, ἀποκριτέον. τοὺς δ' ἐγκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας

λέγειν τοῖς παισίν, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν
τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσίν·
ᾧ δὲ νῦν λέγουσι τοὺς πολλοὺς ἐκβλητέον.

ποίους δὴ; ἔφη.

ἐν τοῖς μείζοσιν, ἦν δ' ἐγώ, μύθοις ὀψόμεθα καὶ
τοὺς ἐλάττους. δεῖ γὰρ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον εἶναι καὶ
377D ταῦτὸν δύνασθαι τοὺς τε μείζους καὶ τοὺς ἐλάττους.
ἢ οὐκ οἶει;

ἔγωγ', ἔφη· ἀλλ' οὐκ ἐννοῶ οὐδὲ τοὺς μείζους τίνας
λέγεις.

οὓς Ἡσίοδος τε, εἶπον, καὶ Ὅμηρος ἡμῖν ἐλεγέτην
καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. οὗτοι γὰρ που μύθους τοῖς
ἀνθρώποις ψευδεῖς συντιθέντες ἔλεγον τε καὶ λέγουσι.

ποίους δὴ, ἦ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος
λέγεις;

ὅπερ, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα
μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς
ψεύδηται.

τί τοῦτο;

577E ὅταν εἰκάζη τις κακῶς τῷ λόγῳ, περὶ θεῶν τε καὶ ἡρώων οἰοί εἰσιν, ὥσπερ γραφεὺς μηδὲν εἰκότα γράφων οἷς ἂν ὅμοια βουληθῆ γράψαι.

καὶ γάρ, ἔφη, ὀρθῶς ἔχει τά γε τοιαῦτα μέμφεσθαι. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα;

578A πρῶτον μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψεῦδος ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο ὡς Οὐρανός τε ἠργάσατο ἅ φησι δρᾶσαι αὐτὸν Ἡσίοδος, ὃ τε αὖ Κρόνος ὡς ἐτιμωρήσατο αὐτόν. τὰ δὲ δὴ τοῦ Κρόνου ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ ὑέος, οὐδ' ἂν εἰ ἦν ἀληθῆ ὥμην δεῖν ῥαδίως οὕτως λέγεσθαι πρὸς ἄφρονάς τε καὶ νέους, ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγαῖσθαι, εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἦν λέγειν, δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους, θυμαμένους οὐ χοῖρον ἀλλὰ τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅπως ὅτι ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι.

καὶ γάρ, ἦν δ' ὅς, οὕτοί γε οἱ λόγοι χαλεποί.

578B καὶ οὐ λεκτέοι γ', ἔφην, ᾧ Ἀδείμαντε, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει. οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι ὡς ἀδικῶν

τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ποιοῖ, οὐδ' αὖ
 ἀδικοῦντα πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρώη
 ἂν ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί τε καὶ μέγιστοι.

οὐ μὰ τὸν Δία, ἧ δ' ὅς, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ
 ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν.

οὐδέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τὸ παράπαν ὡς θεοὶ θεοῖς
 378C πολемоῦσί τε καὶ ἐπιβουλεύουσι καὶ μάχονται — οὐδὲ
 γὰρ ἀληθῆ — εἴ γε δεῖ ἡμῖν τοὺς μέλλοντας τὴν
 πόλιν φυλάξειν αἴσχιστον νομίζειν τὸ ῥαδίως ἀλλήλοις
 ἀπεχθάνεσθαι — πολλοῦ δεῖ γιγαντομαχίας τε
 μυθολογητέον αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον, καὶ ἄλλας
 ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ ἡρώων
 πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν — ἀλλ' εἴ πως
 μέλλομεν πείσειν ὡς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος
 ἐτέρῳ ἀπήχθετο οὐδ' ἔστιν τοῦτο ὄσιον, τοιαῦτα
 378D λεκτέα μᾶλλον πρὸς τὰ παιδιά εὐθύς καὶ γέρουσι καὶ
 γραυσί, καὶ πρεσβυτέροις γιγνομένοις καὶ τοὺς ποιητὰς
 ἐγγύς τούτων ἀναγκαστέον λογοποιεῖν. Ἦρας δὲ
 δεσμοὺς ὑπὸ ὑέος καὶ Ἥφαιστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός,
 μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτομένη ἀμυνεῖν, καὶ

θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν οὐ παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας οὔτε ἄνευ ὑπονοιῶν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἶός τε κρίνειν ὅτι τε ὑπόνοια καὶ ὁ μή, ἀλλ' ἂν ἂν τηλικούτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ γίγνεσθαι· ὧν δὴ ἴσως ἔνεκα περὶ παντὸς ποιητέον ἂν πρῶτα ἀκούουσιν ὅτι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν.

ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. ἀλλ' εἴ τις αὖ καὶ ταῦτα ἐρωτῶν ἡμᾶς, ταῦτα ἅττα τ' ἐστὶν καὶ τίνες οἱ μῦθοι, τίνας ἂν φαῖμεν;

καὶ ἐγὼ εἶπον· ὦ Ἀδείμαντε, οὐκ ἐσμὲν ποιηταὶ ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' οἰκισταὶ πόλεως· οἰκισταῖς δὲ τοὺς μὲν τύπους προσήκει εἰδέναι ἐν οἷς δεῖ μυθολογεῖν τοὺς ποιητάς, παρ' οὓς ἐὰν ποιῶσιν οὐκ ἐπιτρεπτέον, οὐ μὲν αὐτοῖς γε ποιητέον μύθους.

ὁρθῶς, ἔφη· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, οἱ τύποι περὶ θεολογίας τίνες ἂν εἶεν;

τοιοῖδε πού τινες, ἦν δ' ἐγώ· οἶος τυγχάνει ὁ θεὸς
 ὤν, αἰεὶ δήπου ἀποδοτέον, ἐάντε τις αὐτὸν ἐν ἔπεσιν
 ποιῆ ἐάντε ἐν μέλεσιν ἐάντε ἐν τραγωδία.

δεῖ γάρ.

379B

οὐκοῦν ἀγαθὸς ὁ γε θεὸς τῷ ὄντι τε καὶ λεκτέον
 οὔτω;

τί μὴν;

ἀλλὰ μὴν οὐδέν γε τῶν ἀγαθῶν βλαβερόν· ἦ γάρ;

οὐ μοι δοκεῖ.

ἄρ' οὖν ὃ μὴ βλαβερόν βλάπτει;

οὐδαμῶς.

ὃ δὲ μὴ βλάπτει κακὸν τι ποιεῖ;

οὐδὲ τοῦτο.

ὃ δέ γε μηδέν κακὸν ποιεῖ οὐδ' ἄν τινος εἴη κακοῦ
 αἴτιον;

πῶς γάρ;

τί δέ; ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν;

ναί.

αἴτιον ἄρα εὐπραγίας;

ναί.

οὐκ ἄρα πάντων γε αἴτιον τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τῶν μὲν εὖ ἐχόντων αἴτιον, τῶν δὲ κακῶν ἀναίτιον.

379C

παντελῶς γ', ἔφη.

οὐδ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεός, ἐπειδὴ ἀγαθός, πάντων ἂν εἶη αἴτιος, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ ὀλίγων μὲν τοῖς ἀνθρώποις αἴτιος, πολλῶν δὲ ἀναίτιος· πολὺ γὰρ ἐλάττω τὰγαθὰ τῶν κακῶν ἡμῖν, καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ἄλλον αἰτιατέον, τῶν δὲ κακῶν ἄλλ' ἅττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἴτια, ἀλλ' οὐ τὸν θεόν.

ἀληθέστατα, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν.

οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἀποδεκτέον οὔτε Ὀμήρου οὔτ'
 379D ἄλλου ποιητοῦ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν περὶ τοὺς θεοὺς
 ἀνοήτως ἁμαρτάνοντος καὶ λέγοντος —

ὡς δοιοί τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει

κηρῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν·

καὶ ᾧ μὲν ἂν μείξας ὁ Ζεὺς δᾶ ἀμφοτέρων,

ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῶ·

ᾧ δ' ἂν μή, ἀλλ' ἄκρατα τὰ ἕτερα,

τὸν δὲ κακῆ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει·

οὐδ' ὡς ταμίας ἡμῖν Ζεὺς —
 379E

ἀγαθῶν τε κακῶν τε τέτυκται.

τὴν δὲ τῶν ὄρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσις, ἣν ὁ
 Πάνδαρος συνέχευεν, εἴαν τις φῆ δι' Ἀθηναῖς τε καὶ
 Διὸς γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα, οὐδὲ θεῶν ἔριν τε
 380A καὶ κρίσιν διὰ Θέμιτός τε καὶ Διός, οὐδ' αὖ, ὡς
 Αἰσχύλος λέγει, εἰστέον ἀκούειν τοὺς νέους, ὅτι —

θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,

ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλη.

580B ἄλλ' ἐάν τις ποιῆ ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἱαμβεῖα ἔνεστιν,
 τὰ τῆς Νιόβης πάθῃ, ἢ τὰ Πελοπιδῶν ἢ τὰ Τρωικὰ
 ἢ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἑατέον αὐτὰ
 λέγειν, ἢ εἰ θεοῦ, ἐξευρετέον αὐτοῖς σχεδὸν ὄν νῦν
 ἡμεῖς λόγον ζητοῦμεν, καὶ λεκτέον ὡς ὁ μὲν θεὸς
 δίκαιά τε καὶ ἀγαθὰ ἡργάζετο, οἱ δὲ ὠνίναντο
 κολαζόμενοι· ὡς δὲ ἄθλιοι μὲν οἱ δίκην διδόντες, ἦν δὲ
 δὴ ὁ δρῶν ταῦτα θεός, οὐκ ἑατέον λέγειν τὸν ποιητήν.
 ἀλλ' εἰ μὲν ὅτι ἐδεήθησαν κολάσεως λέγοιεν ὡς
 ἄθλιοι οἱ κακοί, διδόντες δὲ δίκην ὠφελοῦντο ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ, ἑατέον· κακῶν δὲ αἴτιον φάναι θεόν τινι
 γίνεσθαι ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχετέον παντὶ τρόπῳ
 μήτε τινὰ λέγειν ταῦτα ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει, εἰ μέλλει
 580C εὐνομήσεσθαι, μήτε τινὰ ἀκούειν, μήτε νεώτερον μήτε
 πρεσβύτερον, μήτ' ἐν μέτρῳ μήτε ἄνευ μέτρου
 μυθολογοῦντα, ὡς οὔτε ὅσια ἂν λεγόμενα εἰ λέγοιτο,
 οὔτε σύμφορα ἡμῖν οὔτε σύμφωνα αὐτὰ αὐτοῖς.

σύμψηφός σοί εἰμι, ἔφη, τούτου τοῦ νόμου, καί μοι
 ἀρέσκει.

οὗτος μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἂν εἴη τῶν περὶ θεοῦ νόμων τε καὶ τύπων, ἐν ᾧ δεήσει τοὺς τε λέγοντας λέγειν καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν, μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεὸν ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν.

καὶ μάλ', ἔφη, ἀπόχρη.

380D

τί δὲ δὴ ὁ δεύτερος ὅδε; ἄρα γόητα τὸν θεὸν οἶει εἶναι καὶ οἶον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ἰδέαις τοτὲ μὲν αὐτὸν γιγνόμενον, ἀλλάττοντα τὸ αὐτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς μορφάς, τοτὲ δὲ ἡμᾶς ἀπατῶντα καὶ ποιοῦντα περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα δοκεῖν, ἢ ἀπλοῦν τε εἶναι καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ἰδέας ἐκβαίνειν;

οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γε οὕτως εἰπεῖν.

380E

τί δὲ τόδε; οὐκ ἀνάγκη, εἶπερ τι ἐξίσταίτο τῆς αὐτοῦ ἰδέας, ἢ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μεθίστασθαι ἢ ὑπ' ἄλλου;

ἀνάγκη.

οὐκοῦν ὑπὸ μὲν ἄλλου τὰ ἄριστα ἔχοντα ἥκιστα ἀλλοιοῦταί τε καὶ κινεῖται; οἶον σῶμα ὑπὸ σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ πόνων, καὶ πᾶν φυτὸν ὑπὸ εἰλήσεών τε καὶ ἀνέμων καὶ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐ τὸ ὑγιέστατον καὶ ἰσχυρότατον ἥκιστα ἀλλοιοῦται;

πῶς δ' οὐ;

ψυχὴν δὲ οὐ τὴν ἀνδρειοτάτην καὶ φρονιμωτάτην ἥκιστ' ἂν τι ἔξωθεν πάθος ταράξειεν τε καὶ ἀλλοιώσειεν;

ναί.

καὶ μήν που καὶ τὰ γε σύνθετα πάντα σκεύη τε καὶ οἰκοδομήματα καὶ ἀμφιέσματα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ εὖ εἰργασμένα καὶ εὖ ἔχοντα ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων ἥκιστα ἀλλοιοῦται.

ἔστι δὴ ταῦτα.

πᾶν δὴ τὸ καλῶς ἔχον ἢ φύσει ἢ τέχνῃ ἢ ἀμφοτέροις ἐλαχίστην μεταβολὴν ὑπ' ἄλλου ἐνδέχεται.

ἔοικεν.

ἀλλὰ μὴν ὁ θεός γε καὶ τὰ τοῦ θεοῦ πάντα
ἄριστα ἔχει.

πῶς δ' οὐ;

ταύτη μὲν δὴ ἤκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ
θεός.

ἤκιστα δῆτα.

ἀλλ' ἄρα αὐτὸς αὐτὸν μεταβάλλοι ἂν καὶ ἀλλοιοῖ;

δῆλον, ἔφη, ὅτι, εἶπερ ἀλλοιοῦται.

πότερον οὖν ἐπὶ τὸ βέλτιόν τε καὶ κάλλιον
μεταβάλλει ἑαυτὸν ἢ ἐπὶ τὸ χειρὸν καὶ τὸ αἴσχιον
ἑαυτοῦ;

381C

ἀνάγκη, ἔφη, ἐπὶ τὸ χειρὸν, εἶπερ ἀλλοιοῦται· οὐ
γάρ που ἐνδεᾶ γε φήσομεν τὸν θεὸν κάλλους ἢ
ἀρετῆς εἶναι.

ὀρθότατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. καὶ οὕτως ἔχοντος
δοκεῖ ἂν τίς σοι, ὦ Ἀδείμαντε, ἐκὼν αὐτὸν χεῖρω
ποιεῖν ὀπηροῦν ἢ θεῶν ἢ ἀνθρώπων;

ἀδύνατον, ἔφη.

ἀδύνατον ἄρα, ἔφην, καὶ θεῶ ἐθέλειν αὐτὸν ἀλλοιοῦν, ἀλλ' ὡς ἔοικε, κάλλιστος καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν μένει ἀεὶ ἀπλῶς ἐν τῇ αὐτοῦ μορφῇ.

ἅπασα, ἔφη, ἀνάγκη ἔμοιγε δοκεῖ.

381D μηδεὶς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε, λεγέτω ἡμῖν τῶν ποιητῶν, ὡς —

. . . θεοὶ ξείνοισιν ἑοικότες ἀλλοδαποῖσι,

παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας·

μηδὲ Πρωτέως καὶ Θέτιδος καταψευδέσθω μηδεὶς, μηδ' ἐν τραγωδίαις μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοις ποιήμασιν εἰσαγέτω Ἑρᾶν ἠλλοιωμένην, ὡς ἰέρειαν ἀγείρουσαν —

Ἰνάχου Ἀργείου ποταμοῦ παισὶν βιοδώροισ·

381E καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ μὴ ἡμῖν ψευδέσθων. μηδ' αὖ ὑπὸ τούτων ἀναπειθόμεναι αἱ μητέρες τὰ παιδιά ἐκδειματούντων, λέγουσαι τοὺς μύθους κακῶς, ὡς ἄρα

θεοί τινες περιέρχονται νύκτωρ πολλοῖς ξένοις καὶ παντοδαποῖς ἰνδαλλόμενοι, ἵνα μὴ ἅμα μὲν εἰς θεοὺς βλασφημῶσιν, ἅμα δὲ τοὺς παῖδας ἀπεργάζωνται δειλοτέρους.

μὴ γάρ, ἔφη.

ἀλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοὶ μὲν οἱ θεοὶ εἰσιν οἷοι μὴ μεταβάλλειν, ἡμῖν δὲ ποιοῦσιν δοκεῖν σφᾶς παντοδαπούς φαίνεσθαι, ἐξαπατῶντες καὶ γοητεύοντες;

ἴσως, ἔφη.

582A

τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· ψεύδεσθαι θεὸς ἐθέλοι ἂν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ φάντασμα προτείνων;

οὐκ οἶδα, ἦ δ' ὅς.

οὐκ οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος, εἰ οἶόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πάντες θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι μισοῦσιν;

πῶς, ἔφη, λέγεις;

οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν
 ψεύδεσθαι καὶ περὶ τὰ κυριώτατα οὐδεὶς ἐκὼν ἐθέλει,
 ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι.

οὐδὲ νῦν πω, ἦ δ' ὅς, μανθάνω.

582B

οἶει γάρ τί με, ἔφην, σεμνὸν λέγειν· ἐγὼ δὲ λέγω
 ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα ψεύδεσθαί τε καὶ ἐψεῦσθαι
 καὶ ἀμαθῆ εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι
 τὸ ψεῦδος πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο, καὶ μισοῦσι
 μάλιστα αὐτὸ ἐν τῷ τοιούτῳ.

πολύ γε, ἔφη.

582C

ἀλλὰ μὴν ὀρθότατά γ' ἂν, ὃ νυνδὴ ἔλεγον, τοῦτο
 ὡς ἀληθῶς ψεῦδος καλοῖτο, ἢ ἐν τῇ ψυχῇ ἄγνοια ἢ
 τοῦ ἐψευσμένου· ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημά τι
 τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶν παθήματος καὶ ὕστερον
 γεγονὸς εἶδωλον, οὐ πάνυ ἄκρατον ψεῦδος. ἢ οὐχ
 οὕτω;

πάνυ μὲν οὔν.

τὸ μὲν δὴ τῷ ὄντι ψεῦδος οὐ μόνον ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων μισεῖται.

δοκεῖ μοι.

τί δὲ δὴ τὸ ἐν τοῖς λόγοις; πότε καὶ τῷ χρήσιμον, ὥστε μὴ ἄξιον εἶναι μίσους; ἄρ' οὐ πρὸς τε τοὺς πολεμίους καὶ τῶν καλουμένων φίλων, ὅταν διὰ μανίαν ἢ τινα ἄνοιαν κακὸν τι ἐπιχειρῶσιν πράττειν, τότε ἀποτροπῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίγνεται; καὶ ἐν αἷς νυνδὴ ἐλέγομεν ταῖς μυθολογίαις, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὅπη τ' ἀληθεῖς ἔχει περὶ τῶν παλαιῶν, ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος ὅτι μάλιστα, οὕτω χρήσιμον ποιοῦμεν;

καὶ μάλα, ἧ δ' ὅς, οὕτως ἔχει.

κατὰ τί δὴ οὖν τούτων τῷ θεῷ τὸ ψεῦδος χρήσιμον; πότερον διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὰ παλαιὰ ἀφομοιωῶν ἂν ψεύδοιτο;

γελοῖον μεντὰν εἶη, ἔφη.

ποιητῆς μὲν ἄρα ψευδῆς ἐν θεῷ οὐκ ἔνι.

οὐ μοι δοκεῖ.

ἀλλὰ δεδιώς τοὺς ἐχθροὺς ψεύδοιτο;

382E

πολλοῦ γε δεῖ.

ἀλλὰ δι' οἰκείων ἄνοιαν ἢ μανίαν;

ἀλλ' οὐδεὶς, ἔφη, τῶν ἀνοήτων καὶ μαινομένων
θεοφιλῆς.

οὐκ ἄρα ἔστιν οὗ ἕνεκα ἂν θεὸς ψεύδοιτο.

οὐκ ἔστιν.

πάντη ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιον τε καὶ τὸ θεῖον.

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

κομιδῇ ἄρα ὁ θεὸς ἀπλοῦν καὶ ἀληθῆς ἔν τε ἔργῳ
καὶ λόγῳ, καὶ οὔτε αὐτὸς μεθίσταται οὔτε ἄλλους
ἐξαπατᾷ, οὔτε κατὰ φαντασίας οὔτε κατὰ λόγους
οὔτε κατὰ σημείων πομπάς, οὔθ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ.

383A

οὕτως, ἔφη, ἔμοιγε καὶ αὐτῷ φαίνεται σοῦ
λέγοντος.

συγχωρεῖς ἄρα, ἔφην, τοῦτον δεύτερον τύπον εἶναι ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὡς μήτε αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς ψεύδεσι παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ;

συγχωρῶ.

πολλὰ ἄρα Ὀμήρου ἐπαινοῦντες, ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα, τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπὴν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι· οὐδὲ Αἰσχύλου, ὅταν φῆ ἢ Θέτις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὐτῆς γάμοις ἄδοντα ἐνδατεῖσθαι τὰς ἑὰς εὐπαιδίας —

νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακροαίωνα βίους,

ξύμπαντά τ' εἰπὼν θεοφιλεῖς ἑμᾶς τύχας

παιᾶν' ἐπηφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ.

καγὼ τὸ Φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα

ἤλπιζον εἶναι, μαντικῆ βρύον τέχνη·

ὁ δ', αὐτὸς ὕμνων, αὐτὸς ἐν Δοίῃ παρών,

αὐτὸς τὰδ' εἰπὼν, αὐτὸς ἐστὶν ὁ κτανὼν

τὸν παιῖδα τὸν ἐμόν —

ὅταν τις τοιαῦτα λέγη περὶ θεῶν, χαλεπανοῦμέν τε καὶ χορὸν οὐ δώσομεν, οὐδὲ τοὺς διδασκάλους ἐάσομεν ἐπὶ παιδείᾳ χρῆσθαι τῶν νέων, εἰ μέλλουσιν ἡμῖν οἱ φύλακες θεοσεβεῖς τε καὶ θεῖοι γίγνεσθαι, καθ' ὅσον ἀνθρώπῳ ἐπὶ πλεῖστον οἶόν τε.

παντάπασιν, ἔφη, ἔγωγε τοὺς τύπους τούτους συγχωρῶ, καὶ ὡς νόμοις ἂν χρώμην.